

OP Yrityspankki Oyj:n osavuositiedot
1.1.2016–30.6.2016

OP Yrityspankki Oyj:n osavuositarkastus 1.1.–30.6.2016

- Konsernin tulos ennen veroja oli 233 miljoonaa euroa (348). Oman pääoman tuotto oli 10,0 % (17,0).
- Pankkitoiminnan tulos pieneni 113 miljoonaan euroon (175) sijoitustoiminnan nettotuottojen laskettua. Luottokanta kasvoi katsauskaudella 5,5 % 17,3 miljardiin euroon (16,4). Tulokseen sisältyi saamisten arvonalentumisia 7 miljoonaa euroa (18).
- Vahinkovakuutuksen tulos pieneni 116 miljoonaan euroon (145) sijoitustoiminnan nettotuottojen laskettua. Sijoitustoiminnan tuotot käyvin arvoihin olivat 3,1 % (1,3). Operatiivinen yhdistetty kulusuhde oli 88,2 % (87,8).
- Muun toiminnan tulos oli 3 miljoonaa euroa (28). Maksuvalmius ja rahoituksen saatavuus säilyivät edelleen hyvänä.
- CET1-vakavaraisuus oli 14,2 % (14,1) tavoitteen ollessa 15 %.
- OP Ryhmän keskusyhteisön hallintoneuvosto vahvisti kesäkuussa OP Ryhmän strategian ja ryhmätasoiset strategiset tavoitteet. OP Yrityspankin strategiset tavoitteet päivitetään vuoden loppuun mennessä.
- Muutos näkyymiin: OP Yrityspankki -konsernin tuloksen ennen veroja odotetaan jäävän selvästi pienemmäksi kuin jatkuvien toimintojen tulos vuonna 2015 (aiemmin: pienemmäksi kuin jatkuvien toimintojen tulos vuonna 2015).

	1-6/2016	1-6/2015	Muutos, %	1-12/2015
Tulos ennen veroja, milj. €				
Pankkitoiminta	113	175	-35,4	334
Vahinkovakuutus	116	145	-19,5	267
Muu toiminta	3	28	-88,2	23
Konserni yhteensä	233	348	-33,1	625

Tuloksen vertailulukuna on käytetty vuoden 2015 vastaavien jaksojen jatkuvien toimintojen lukuja. Tase- ja muiden poikkileikkaustyyppisten erien vertailulukuna on käytetty vuoden 2015 lopun tilannetta, ellei toisin mainita.

Taloudelliset tavoitteet*	1-6/2016	1-6/2015	1-12/2015	Tavoite
Oman pääoman tuotto, %	10,0	17,0	14,8	13
CET1-vakavaraisuus, %	14,2	13,8	14,1	15
Pankkitoiminnan kulu-tuotto-suhde, %	38,1	26,5	27,0	< 35
Vahinkovakuutuksen operatiivinen yhdistetty kulusuhde, % **	88,2	87,8	87,3	< 92
Vahinkovakuutuksen operatiivinen liikekulusuhde, %	18,4	18,2	17,7	18
Vahinkovakuutuksen solvenssisuhde (Solvenssi II), % ***	158		158	
Vahinkovakuutuksen solvenssisuhde (Solvenssi II), % ****	140	137	139	120
Kahdelta luottoluokittajalta AA-tasoinen luokitus tai luottoluokitukset vähintään pääkilpailijoiden tasolla	2	2	2	2
Osinkosuhde vähintään 50 % tilikauden tuloksesta edellyttäen, että CET1-vakavaraisuus on 15 %. Osinkosuhde on 30 % tilikauden tuloksesta kunnes CET1 15 % on saavutettu.			30	≥ 50 (30)

* OP Yrityspankki Oyj:n strategiset tavoitteet päivitetään vuoden loppuun mennessä.

** Operatiiviset tunnusluvut eivät sisällä laskuperustemuutoksia eivätkä yrityskaupassa syntyneiden aineettomien hyödykkeiden poistoa.

*** Luku on esitetty siirtymäsäännökset huomioiden.

**** Luku on esitetty ilman siirtymäsäännösten vaikutusta.

OP Yrityspankki Oyj:n osavuositarkastus 1.1.–30.6.2016

Sisällysluettelo

Toimintaympäristö.....	3
Konsernin tulos.....	4
Keskeiset tapahtumat tammi–kesäkuussa	5
Konsernin vakavaraisuus	6
Luottoluokitukset.....	7
Konsernin riskiasema.....	8
Liiketoimintasegmenttien tulos.....	10
Pankkitoiminta.....	10
Vahinkovakuutus	12
Muu toiminta.....	14
Konsernin rakennejärjestelyt.....	14
Henkilöstö ja palkitseminen	15
Katsauskauden jälkeiset tapahtumat.....	15
Loppuvuoden näkymät.....	15
Tuloslaskelma.....	16
Laaja tuloslaskelma.....	16
Tase	17
Oman pääoman muutoslaskelma.....	18
Rahavirtalaskelma.....	19
Segmenttikohtaiset tiedot.....	20
Liitetaulukot.....	22

Toimintaympäristö

Maailmantalouden kehitys jatkui vaisuna, mutta verrattain vakaana toisella vuosineljänneksellä. Euroalueen talouskasvu vaimeni hieman ensimmäisestä vuosineljänneksestä, ja inflaatio säilyi nollan tuntumassa. Neljänneksen lopulla Ison-Britannian kansanäänestys EU-jäsenyydestä lisäsi markkinaepävarmuutta, joka kärjistyi eroa puoltavan äänestystuloksen jälkeen. Markkinoiden voimakkain heilunta laantui kuitenkin nopeasti.

Euroopan keskuspankki (EKP) pani toimeen maaliskuussa aiemmin ilmoittamiaan rahapoliittisia toimenpiteitä. Kesäkuun alussa EKP alkoi ostaa euroalueen yritysten investointiluokan joukkolainoja. Vuosineljänneksen lopulla tehtiin ensimmäinen kohdennetuista nelivuotisista rahoitusoperaatioista. Markkinakorot laskivat edelleen toisella vuosineljänneksellä, erityisesti Ison-Britannian äänestystuloksen selvittyä.

Suomen talous elpyi kohtuulliseen kasvuun vuoden alkukuukausina. Kasvu jatkui keväällä verkkaisena kotimarkkinoiden vedolla. Erityisesti rakentaminen elpyi hyvin, mutta vienti kangerteli edelleen. Talouden lievä elpyminen vähensi työttömyyttä ja piristi myös asuntomarkkinoita. Kilpailukykysovimuksesta löydettiin ratkaisu kesäkuussa. Osana pakettia hallitus ilmoitti ansiotulon verokevennyksistä vuodelle 2017.

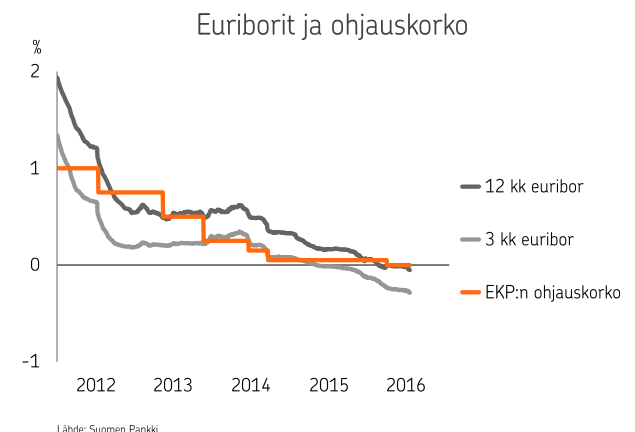
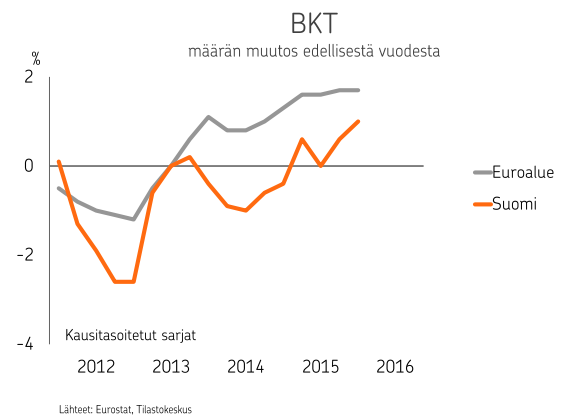
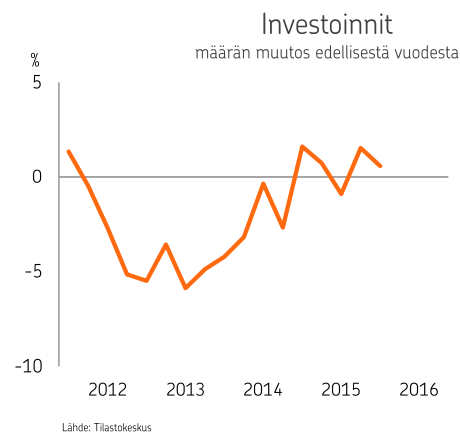
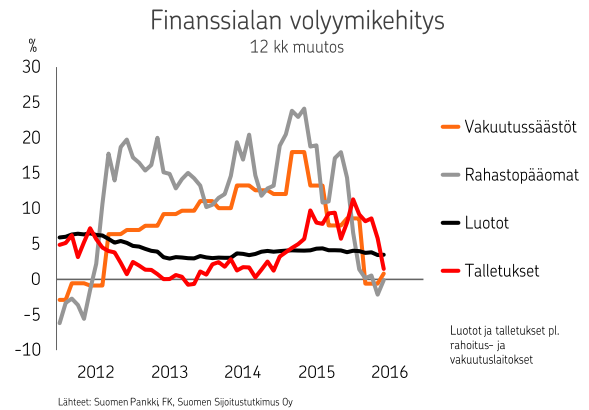
Maailmantalouden kasvu jatkuu pidemmän ajan keskiarvoa vaisumpana. Tulevaisuuden näkymiä sävyttää epävarmuus muun muassa Ison-Britannian erosta EU:sta ja Italian pankkisektorin tilasta. Euroalueen talous kasvaa loppuvuonna hieman alkuvuotta hitaammin. Suomen talous elpyy verkkaisesti. Korot säilyvät matalalla. EKP on ilmoittanut seuraavansa tilannetta ja aiempien toimiensa vaikutuksia tarkkaan, mutta ei ole viitannut uusiin kevennyksiin.

Kotitalouslainat kasvoivat 2,8 prosenttia ja asuntolainat 2,7 prosenttia vuoden toisella vuosineljänneksellä. Uusien nostettujen asuntolainojen keskikorko oli noin 1,2 prosenttia, mutta koron trendinomainen lasku osoitti hidastumisen merkkejä. Korko koostuu nyt lähes yksinomaan lainan marginaalista. Yritysluottokannan kasvu supistui 4,5 prosenttiin.

Talletuskannan vuosikasvu hidastui toisella vuosineljänneksellä. Kotitaloustalletukset kasvoivat noin kolmen prosentin vuositahtia, yritystalletusten pirteänä jatkunut kasvu hidastui selvästi. Julkisyhteisötalletuskanta kutistui lähes 10 prosenttia vuoden takaisesta.

Vahinkovakuutuksen maksutulo kääntyi toisella vuosineljänneksellä lievään nousuun. Voimakkainta kasvu on ollut yksityistalouksien vahinkovakuutuksissa ja muissa tapaturmavakuutuksissa. Yleinen heikko taloustilanne heijastuu edelleen yritysasiakkailta kertyvään maksutuloon.

Kotimaan rahastosäästöjen arvo nousi toisella vuosineljänneksellä 1,7 prosenttia, mutta huhti–toukokuun vahva kehitys kuitenkin tasaantui kesäkuussa. Sijoitusympäristön hermostuneisuus sekä verotuskohtelun epävarmuudet varjostavat edelleen henkivakuutustuotteiden myyntiä.

Konsernin tulos

Milj. €	1–6/ 2016	1–6/ 2015	Muutos, %	4–6/ 2016	4–6/ 2015	Muutos, %	1–12/ 2015
Korkokate	117	109	8,2	58	51	13,3	220
VakuutusKate	260	250	3,8	135	125	7,5	512
Nettopalkkiotuotot	7	20	-64,6	0	9	-98,7	37
Sijoitustoiminnan nettotuotot	82	208	-60,5	44	121	-63,1	319
Liiketoiminnan muut tuotot	22	14	51,9	12	7	71,6	29
Osuus osakkuusyrityksen tuloksesta	0	0		0	0		0
Tuotot yhteensä	489	601	-18,7	250	313	-20,2	1 116
Henkilöstökulut	85	82	3,1	43	36	19,0	155
Poistot ja arvonalentumiset	25	24	3,4	13	12	1,7	49
Liiketoiminnan muut kulut	138	129	7,1	72	65	9,5	257
Kulut yhteensä	247	235	5,3	128	114	11,7	462
Saamisten arvonalentumiset	7	18	-57,8	0	3		29
OP-bonukset omistaja-asiakkaille	1	1	13,4	1	0		2
Tulos jatkuvista toiminnoista ennen veroja	233	348	-33,1	122	195	-37,7	625
Tulos lopetetuista toiminnoista ennen veroja*		13			7		26
Tulos ennen veroja yhteensä	233	361	-36,2	122	202	-39,8	652

* OP Yrityspankki Oyj:n osittaisjakautumisessa 30.12.2015 OP Osuuskunnalle siirrettiin varallisuudenhoitoon, korttiliiketoimintaan ja kiinteistövarainhoitoon liittyvät toiminnot, joiden tulos on esitetty vertailuvuoden luvuissa rivillä Tulos lopetetuista toiminnoista ennen veroja.

Tammi–kesäkuu

Konsernin tulos ennen veroja laski 115 miljoonalla eurolla ja oli 233 miljoonaa euroa (348). Tuotot laskivat 18,7 prosenttia ja kulut kasvoivat 5,3 prosenttia. Tuotot laskivat kaikissa segmenteissä. Tuottoja pienensi sijoitustoiminnan nettotuottojen lasku ja epävakaassa markkinatilanteessa laskeneet markkina-arvostukset. Varsinaisen asiakasliiketoiminnan tuotot kuitenkin kasvoivat.

Korkokate kasvoi 117 miljoonaan euroon (109). Luottokanta kasvoi vuodenvaihteesta 5,5 prosenttia, mutta keskimarginaali laski vastaavana aikana kolme korkopistettä.

VakuutusKate kasvoi 3,8 prosenttia ja oli 260 miljoonaa euroa (250). Vakuutusmaksutuotot kasvoivat 2,6 prosenttia vertailukaudesta henkilöasiakkaiden vakuutusmaksutuottojen kasvettua. Korvauskulut kasvoivat 2 prosenttia. Diskonttokoron lasku kasvatti korvauskuluja 27 miljoonaa euroa (32).

Nettopalkkiotuotot laskivat ja olivat 7 miljoonaa euroa (20). Nettopalkkiotuottoja laski arvopaperivälityksen palkkiotuottojen pienentyminen #Suominousuun-hankeeseen kuuluvan Sijoita Suomeen -avauksen seurauksena. Jäsenpankeille maksetut palkkiot kasvoivat katsauskaudella ryhmän sisäisen toimintamallin muutoksen seurauksena. Toimintamallin muutosta on kuvattu tarkemmin segmenttiosiossa. Vakuutustoiminnan palkkiokulut olivat vertailukauden tasolla.

Sijoitustoiminnan nettotuotot olivat 82 miljoonaa euroa (208). Arvopaperikaupan nettotuottoja laskivat markkinamuutosten seurauksena johdannaisten luotto- ja vastapuoliriskin negatiiviset arvomuutokset (CVA), 38 miljoonaa euroa. Myytävissä olevien varojen nettotuottoja laski oman pääoman ehtoisten instrumenttien myyntivoittojen pienentyminen 63 miljoonalla eurolla. Osinkotuotot laskivat 16 miljoonaa euroa vertailukaudesta. Vertailukauden osinkotuottoja kasvattivat OP Ryhmään kuuluvilta yhteisöiltä saadut 16 miljoonan euron osingot, joita ei kerry enää vuonna 2015 tehtyjen konsermirakennemuutosten jälkeen OP Yrityspankki -konsemille. Sijoitustoiminnan nettotuotot sisälsivät arvonalennuksia yhteensä 12 miljoonaa euroa (4).

Liiketoiminnan muut tuotot olivat 22 miljoonaa euroa (14). Tuottoja kasvattivat ryhmän muista luottolaitoksista saadut tuotot likviditeettireservin kustannuksista, joita alettiin veloittaa katsauskauden alusta.

Kokonaiskulut kasvoivat 5,3 prosenttia ja olivat 247 miljoonaa euroa (235). Henkilöstökulut kasvoivat vertailukaudesta 3,1 prosenttia henkilöstömäärän kasvun seurauksena ja ICT-kulut 23,2 prosenttia lähinnä vahinkovakuutuksen ICT-kulujen kasvettua.

Saamisten arvonalentumiset olivat 7 miljoonaa euroa (18). Lopullisia luottotappioita kirjattiin 37 miljoonaa euroa (8) ja arvonalennukset vähenivät katsauskaudella yhteensä 29 miljoonaa euroa.

Käyvän arvon rahasto ennen veroja kasvoi 34 miljoonaa euroa ja oli kauden lopussa 183 miljoonaa euroa positiivinen.

Huhti-kesäkuu

Tulos ennen veroja pieni 122 miljoonaa euroon (195). Tuotot laskivat 20,2 prosenttia ja kulut kasvoivat 11,7 prosenttia. Tuottoja pienensi sijoitustoiminnan nettotuottojen pienentyminen markkina-arvostusten laskun seurauksena.

Korkokate kasvoi vertailukaudesta 7 miljoonaa euroa ja oli 58 miljoonaa euroa (51). Luottokanta kasvoi maaliskuun lopusta 4,8 prosenttia, mutta yritysluottokannan keskimarginaali laski kolme korkopistettä vastaavana aikana.

Vakuutuskate kasvoi 7,5 prosenttia ja oli 135 miljoonaa euroa (125). Vakuutusmaksutuottojen kasvu jatkui, ja yritysasiakkaiden korvauskulut jäivät vertailukautta pienemmiksi.

Palkkiotuotot pysyivät edellisen vuoden tasolla, mutta palkkiokulut kasvoivat vertailukaudesta ryhmän sisäisen toimintamallin muutoksen seurauksena.

Sijoitustoiminnan nettotuotot laskivat vertailukaudesta ja olivat 44 miljoonaa euroa (121). Tuottoja laskivat kaupankäynnin nettotuottojen ja johdannaisten arvostustulokset. Oman pääoman ehtoisten instrumenttien tuotot laskivat 2 miljoonaa euroon (30), ja osinkotuotot laskivat 11 miljoonaa euroon (21).

Kulut yhteensä kasvoivat vertailukaudesta 13 miljoonaa euroa ja olivat 128 miljoonaa euroa (114). Henkilöstökulut kasvoivat 7 miljoonaa euroa ja ICT-kulut 5 miljoonaa euroa.

Keskeiset tapahtumat tammi-kesäkuussa

OP 2016 -strategia

OP Ryhmän keskusyhteisön hallintoneuvosto vahvisti kesäkuussa OP Ryhmän strategian ja ryhmätasoiset strategiset tavoitteet. Uuden strategian mukaisesti OP Ryhmän tavoitteena on muuttua asteittain puhtaasta finanssitoimijasta digitaalisen ajan monialaiseksi palveluyritykseksi, jolla on vahva finanssiosaaminen. Strategiassa korostuu asiakaskokemuksen kehittäminen palveluita ja toimintoja digitalisoimalla. Liiketoimintaa laajennetaan ensimmäisessä vaiheessa kasvattamalla muun muassa terveys- ja hyvinvointiliiketoimintaa.

OP Yrityspankin strategiset tavoitteet päivitetään vuoden loppuun mennessä.

Visa Inc:n ostotarjous Visa Europe Ltd:n ostosta

OP Osuuskunnan johtokunta hyväksyi tammikuussa osaltaan Visa Inc:in marraskuussa 2015 tekemän ostotarjouksen Visa Europe Ltd:n ostosta. OP Ryhmän keskusyhteisö kirjasi kaupasta noin 71 miljoonan euron tuotot toisen vuosineljänneksen tulokseen.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston selvityspyyntö

OP Ryhmä on toimittanut vastauksensa Kilpailu- ja kuluttajavirastolta 2015 saatuun selvityspyyntöön. Viranomaiset selvittävät OP Ryhmän markkina-asemaa vähittäispankkipalveluissa ja vahinkovakuutus tuotteiden hinnoittelua. Asia on edelleen viranomais selvityksessä.

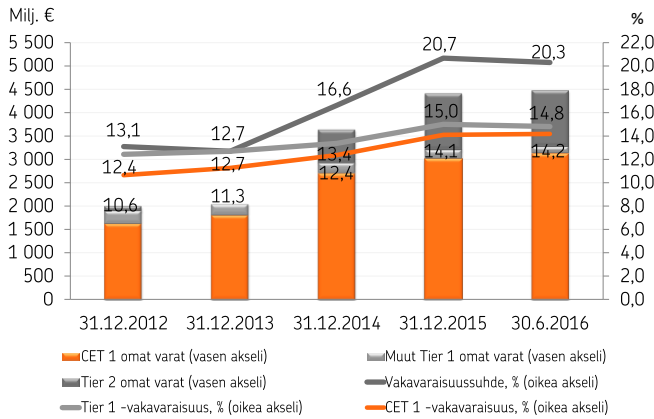
EKP:n kohdennettu rahoitusoperaatio TLTRO-II

EKP tarjoaa euroalueen luottolaitoksille neljä kohdennettua neljän vuoden mittaista pitempiä aikaista rahoitusoperaatiota (TLTRO-II), joilla se pyrkii ensisijaisesti tukemaan kasvua..

Pankit voivat lainata TLTRO-II- operaatioista määrän, joka vastaa enintään 30 prosenttia niiden vuoden 2016 tammikuun lopun lainakannasta euroalueen yrityksille ja kotitalouksille lukuun ottamatta kotitalouksien asuntolainoja. Ylläpitääkseen vahvaa kasvua OP Yrityspankki osallistui kesäkuun ensimmäiseen TLTRO-II- operaatioon 1 miljardilla eurolla.

Konsernin vakavaraisuus

Omat varat ja vakavaraisuus

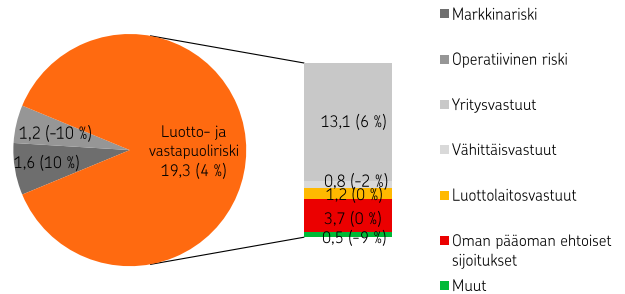
Konsernin CET1-vakavaraisuus oli katsauskauden lopussa 14,2 prosenttia (14,1). Konsernin tavoite CET1-vakavaraisuudelle on vähintään 15 prosenttia vuoden 2016 loppuun mennessä.

Luottolaitostoiminnan vakavaraisuus on vahva suhteessa lakisääteiseen ja viranomaisen asettamiin vakavaraisuusvaatimuksiin. Lakisääteinen minimi vakavaraisuussuhteelle on 8 prosenttia ja CET1-vakavaraisuudelle 4,5 prosenttia. Luottolaitoslain mukainen 2,5 prosentin kiinteä lisäpääomavaatimus nostaa käytännössä alarajan vakavaraisuussuhteelle 10,5 prosenttiin ja CET1-vakavaraisuudelle 7 prosenttiin.

Ydinpääoma oli katsauskauden lopussa 3,1 miljardia euroa (3,0). Ydinpääomaa kasvattivat Pankkitoiminta- ja Muu toiminta-segmenttien tulos ja vakuutusyhtiöiden osingot.

Kokonaisriski oli katsauskauden lopussa 22,0 miljardia euroa (21,3), eli 3,4 prosenttia suurempi kuin viime vuoden lopussa. Yritysvastuiden keskimääräiset riskipainot pysyivät ennallaan. Muiden olennaisten vastuuryhmien keskimääräiset riskipainot alenivat hieman. Oman pääoman ehtoisiin sijoituksiin sisältyy konsernin sisäisiä vakuutusyhtiöomistuksia riskipainotettuina erinä 3,7 miljardia euroa.

Kokonaisriski 30.6.2016,
yhteensä 22,0 mrd. €
(muutos vuoden alusta 3 %)

OP Yrityspankki -konserni kuuluu OP Ryhmään, jonka vakavaraisuutta valvotaan rahoitus- ja vakuutusryhmittymän (Rava) valvonnasta annetun lain mukaan.

Osana OP Ryhmää OP Yrityspankki sai lokakuussa 2015 EKP:lta luvan käsitellä rahoitus- ja vakuutusryhmittymän sisäiset vakuutusyhtiösijoitukset riskipainotettuina erinä aiemman käytännön mukaisesti. Vakuutusyhtiösijoituksiin sovellettava menetelmä johtaa noin 280 prosentin riskipainoon.

Vuoden 2016 alusta OP Ryhmälle tuli voimaan muuta rahoitusjärjestelmän kannalta merkittävää luottolaitosta (O-SII) koskeva 2 prosentin lisäpääomavaatimus. O-SII-vaatimus ei koske OP Yrityspankkia. Finanssivalvonta päätti kesäkuussa 2016 edelleen olla asettamatta pankeille syklisyyttä vähentävää lisäpääomavaatimusta. Finanssivalvonta kuitenkin ryhtyy toimenpiteisiin asuntolainojen 10 prosentin riskipainoalarajan asettamiseksi, millä sen mukaan pyritään varautumaan kasvaneeseen järjestelmäriskisiin. Riskipainoalarajalla ei olisi olennaista vaikutusta OP Yrityspankin vakavaraisuuteen.

EKP on asettanut OP Ryhmälle luottolaitoslain mukaisen harkinnanvaraisen lisäpääomavaatimuksen osana valvojan arvioon (SREP) liittyvää prosessia. Harkinnanvarainen lisäpääomavaatimus on ydinpääomien vaatimukset huomioon ottaen 9,75 prosenttia ja O-SII-lisäpääomavaatimus huomioiden 11,75 prosenttia. OP Ryhmän vahva vakavaraisuusasema (CET1-vakavaraisuus 19,4 prosenttia) ja korkea vakavaraisuustavoite huomioiden harkinnanvaraisella lisäpääomavaatimuksella ei ole käytännön vaikutusta OP Ryhmän tai OP Yrityspankin vakavaraisuusasemaan tai liiketoimintaan. Vuoden 2016 SREP-prosessi on EKP:ssa käynnissä ja tuloksia odotetaan loppuvuoden aikana.

Vahinkovakuutus

Vakuutussektorin vakavaraisuussäännökset muuttuivat vuoden 2016 alussa. Vakuutussektorin Solvenssi II -säännösmuutoksilla pyritään parantamaan vakuutusyhtiöiden omien varojen laatua, parantamaan yhtiöiden omaa riskienhallintaa, lisäämään pääomavaateen riskiperusteisuutta ja yhtenäistämään vakuutussektorin vakavaraisuussäännöksiä Euroopassa.

Vahinkovakuutuksen Solvenssi II

Milj. €	30.6.2016	31.12.2015
Omat varat, milj. €*	1 076	1 105
Pääomavaade, milj. €*	679	698
Solvenssisuhde, % (ilman siirtymäsääntöä)	140	139
Solvenssisuhde, % (siirtymäsääntö huomioiden)	158	158

*siirtymäsäännökset huomioiden.

Luottoluokitukset

OP Yrityspankki Oyj:n luottoluokitukset 30.6.2016

Luokitus- laitos	Lyhyt varain- hankinta	Näkymä	Pitkä varain- hankinta	Näkymä
Standard & Poor's	A-1+	Negatiivinen	AA-	Negatiivinen
Moody's	P-1	Vakaa	Aa3	Vakaa

OP Vakuutus Oy:n luottoluokitukset 30.6.2016

Luokituslaitos	Luottoluokitus	Näkymä
Standard & Poor's	A+	Negatiivinen
Moody's	A3	Vakaa

OP Yrityspankki Oyj:llä ja OP Vakuutus Oy:llä on luottoluokitukset Standard & Poor's Credit Market Services Europe Limitedistä ja Moody's Investors Service Ltd:stä. Yhtiöiden luottokelpoisuutta arvioidessaan luottoluokituslaitokset ottavat huomioon koko OP Ryhmän taloudellisen aseman.

OP Yrityspankki Oyj:n ja OP Vakuutus Oy:n luottoluokitukset eivät muuttuneet katsauskaudella.

Standard & Poor's vahvisti heinäkuussa 2016 OP Yrityspankki Oyj:n pitkien luottojen luokituksen AA- ja lyhyiden luottojen luokituksen A-1+ ja säilytti näkymät negatiivisina. Samassa yhteydessä Standard & Poor vahvisti myös OP Vakuutus Oy:n luottoluokituksen A+ ja negatiiviset näkymät.

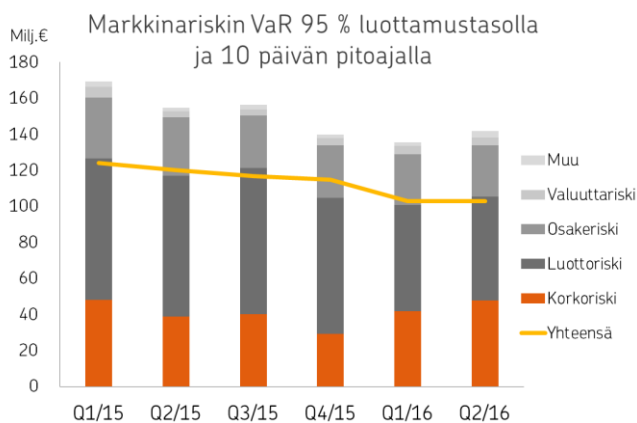
Konsernin riskiasema

Konsernin liiketoiminnan keskeiset riskit liittyvät yleisen taloudellisen toimintaympäristön ja sijoitusmarkkinoiden kehitykseen.

Vahva riskinkantokyky ja maltillinen tavoiteriskitaso pitivät luottoriskiaseman vakaana.

Konsernin rahoitus- ja maksuvalmius on hyvä. Rahoituksen saatavuus on säilynyt hyvänä.

Konsernin markkinariskiasema oli katsauskaudella vakaa. Markkinariskiä mittaava VaR-tunnusluku oli katsauskauden lopussa 103 miljoonaa euroa (115). VaR-tunnusluku sisältää vahinkovakuutusyhtiön kokonaistaseen, trading-toiminnan ja muun toiminnan likviditeettireservin sekä sisäisen pankin korkoposition.

Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden riskit liittyvät korko- ja markkinariskisiin, eläkkeiden tuleviin korotuksiin sekä elinajanodotteen pitenemiseen. Eläkevelvoitteen diskonttauksessa käytettävän korkotason muutoksella on olennainen vaikutus eläkevelvoitteen määrään. Katsauskaudella muihin laajan tuloksen eriin kirjattu etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden nettovelan kasvu alensi katsauskauden laajaa tulosta ennen veroja 43 miljoonaa euroa. Vertailukaudella etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden nettovelan pienentyminen paransi laajaa tulosta ennen veroja 32 miljoonaa euroa.

Pankkitoiminta

Pankkitoiminnan keskeiset riskit ovat asiakasliiketoiminnasta syntyvä luottoriski sekä markkinariskit.

Pankkitoiminnan luottoriskiasema säilyi vakaana ja riskitasoltaan maltillisena. Ongelmasaamisten yhteismäärä väheni 160 miljoonaan euroon (184). Ongelmasaamisilla tarkoitetaan yli 90 päivää erääntyneitä saamisista, muita riskillisiksi luokiteltuja saamisista sekä saamisista, joihin kohdistuu asiakkaan taloudellisista vaikeuksista johtuva lainanhoitojousto. Lainanhoitojoustot ovat asiakkaan aloitteesta sovittuja helpotuksia alkuperäiseen

maksuohjelmaan ja niillä pyritään auttamaan asiakasta selviytymään väliaikaisista maksuvaikeuksista. Arvon alentumisten määrä pysyi alhaisena ja oli 0,04 prosenttia (0,10) luotto- ja takauksista.

Ryhmän sisäistä toimintamallia muutettiin katsauskauden alussa siirtämällä Marketsin korko- ja valuuttatradings sekä joukkovelkakirjalainakaupankäynti Pankkitoiminta-segmentistä Muu toiminta-segmenttiin. Pankkitoiminnan kokonaisvastuiden vertailukauden tietoja ei ole muutettu.

Pankkitoiminnan kokonaisvastuut olivat 27 miljardia euroa (30). Pankkitoiminnan kokonaisvastuista yritysasiakkaiden (ml. asuntoyhteisöt) vastuut muodostivat 86 prosenttia (78). Yritysasiakkaiden vastuista investointitasolle (luottoluokat 1–5,5) luokiteltujen vastuiden osuus oli 67 prosenttia (69) ja kahden heikoimman luottoluokan vastuut olivat 140 miljoonaa euroa (162) eli 0,6 prosenttia (0,7).

Asiakasriskejä kattavat omat varat olivat 4,0 miljardia euroa (4,4). Yhdenkään asiakkaan asiakasriski ei vähennyserien ja muiden luottoriskin vähentämistekniikoiden jälkeen ylittänyt kymmentä prosenttia omista varoista.

Yritykset ja asuntoyhteisöt -sektoreilla vastuiden toimialakohtainen jakauma säilyi hyvin hajautuneena. Merkittävimmät toimialat olivat energia 12,7 prosenttia (12,6), kauppa 10,1 prosenttia (10,4) ja muiden kiinteistöjen (kuin asuntojen) vuokraus ja hallinta 9,2 prosenttia (9,2).

Baltian liiketoiminnan vastuut kasvoivat 1,9 miljardiin euroon (1,6), joka oli 6,8 prosenttia (5,4) OP Yrityspankin pankkitoiminnan kokonaisvastuista.

Vahinkovakuutus

Vahinkovakuutuksen keskeiset riskit ovat vahinkokehitykseen liittyvät vakuutustekniset riskit, vakuutusvelan katteena olevien sijoitusten markkinariskit, eläkeuotoisen vakuutusvelan edunsaajien eliniän ennakoitua nopeampi kasvu, vakuutusvelan arvostamisessa käytetty korkotaso sekä vakuutusvelan diskonttokoron ja markkinakorkojen välinen ero.

Ennustettujen elinikien piteneminen yhdellä vuodella kasvattaisi eläkeuotoista vakuutusvelkaa 41 miljoonaa euroa. Vakuutusvelan arvostamisessa käytetyn korkotason laskeminen 0,1 prosenttiyksiköllä kasvattaisi vakuutusvelkaa 23 miljoonaa euroa.

Vahinkovakuutuksen vakuutusteknisissä riskeissä ei tapahtunut merkittäviä muutoksia. Vahinkovakuutuksen merkittävin markkinariski on markkinakorkojen laskun vakuutusvelan arvoa ja pääomavaadetta nostava vaikutus. Solvenssi II:n mukainen vakavaraisuusasema oli vuodenvaihteen tasolla.

Sijoitusten riskitaso (VaR 95 prosenttia, 1 kuukauden pitoaika) oli tarkastelukauden lopussa hieman edellistä vuodenvaihdetta korkeampi. Sijoitussalkun allokaatiota ei ole olennaisesti muutettu. Vakuutusvelan korkoriskiä on suojattu

korkojohdannaisten lisäksi joukkovelkakirjalainoin. Koko taseen korkoriski on säilynyt vakaana.

Muu toiminta

Muun toiminnan keskeiset riskit ovat likviditeettireservin luotto- ja markkinariskit sekä likviditeettiriskit. Markkinariski on merkitykseltään suurin likviditeettireserviin sisältyvässä saamistodistuksissa.

Likviditeettireservin sijoitusten määrä kasvoi, mutta position kokoon suhteutettu markkinariski (VaR 95 %) laski katsauskaudella allokaatiomuutosten seurauksena.

OP Ryhmä turvaa maksuvalmiutensa OP Yrityspankin ylläpitämällä likviditeettireservillä, joka muodostuu pääasiassa talletuksista keskuspankkiin ja keskuspankkirahoituksen vakuudeksi kelpaavista saamisista. Likviditeettireservi ja muut varautumissuunnitelman mukaiset lisärahoituslähteet riittävät kattamaan vähintään kahden vuoden rahoitustarpeen tilanteessa, jossa tukkuvarainhankinta ei toimisi ja talletuskanta laskisi maltillisesti.

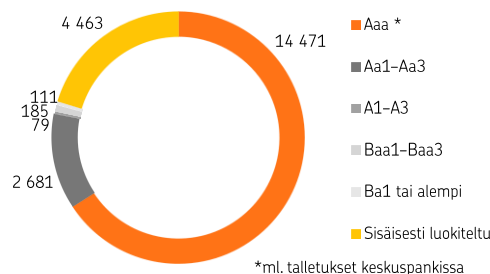
OP Ryhmän maksuvalmiutta ja likviditeettireservin riittävyttä seurataan muun muassa maksuvalmiusvaatimusta mittaavalla LCR-suhdeluvulla. Siirtymäsäännösten mukaan LCR-suhdeluvun on oltava vähintään 70 prosenttia vuonna 2016 ja vähintään 100 prosenttia vuoden 2018 alusta alkaen. OP Ryhmän LCR-suhdeluku oli kesäkuun lopussa 111 prosenttia.

Likviditeettireservi

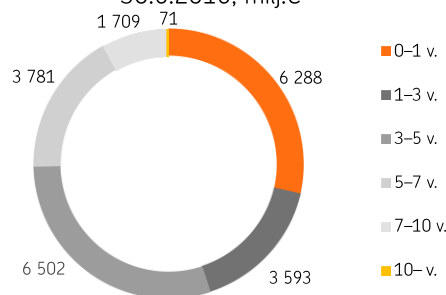
Mrd.€	30.6.2016	31.12.2015	Muutos, %
Talletukset keskuspankissa	4,8	8,5	-43,7
Vakuuskelpoiset saamistodistukset	12,5	10,6	18,3
Vakuuskelpoiset yritysluotot	3,2	4,3	-26,3
Yhteensä	20,5	23,4	-12,4
Ei-vakuuskelpoiset saamiset	1,5	0,8	84,3
Likviditeettireservi markkina-arvoin	22,0	24,2	-9,1
Vakuuden aliarvostus (Haircut)	-1,2	-1,2	-3,2
Likviditeettireservi vakuusarvoin	20,8	23,0	-9,4

Likviditeettireservi sisältää hyvän luottoluokituksen omaavien valtioiden, kuntien, rahoituslaitosten ja yritysten liikkeeseen laskemia saamistodistuksia, arvopaperistettuja saamisja vakuuskelpoisia luottoja. Likviditeettireserviin kuuluvat saamistodistukset on reservilaskelmassa arvostettu markkinoilta saataviin noteerauksiin.

Likviditeettireserviin luettavien rahoitusvarojen luottoluokitusjakauma 30.6.2016, milj.€

Likviditeettireserviin luettavien rahoitusvarojen maturiteettijakauma 30.6.2016, milj.€

Liiketoimintasegmenttien tulos

OP Yrityspankki -konsernin liiketoimintasegmentit ovat Pankkitoiminta ja Vahinkovakuutus. Liiketoimintasegmentteihin kuulumaton toiminta esitetään segmentissä "Muu toiminta".

Pankkitoiminta

- Pankkitoiminnan tulos ennen veroja pieneni vertailukaudesta 35,4 prosenttia 113 miljoonaan euroon (175) sijoitustoiminnan nettotuottojen laskettua. Sijoitustoiminnan tuottoja laski merkittävästi ryhmän sisäisen toimintamallin muutos.
- Luottokanta kasvoi tammi-kesäkuussa 5,5 prosenttia 17,3 miljardiin euroon.
- Yritysluottokannan keskimarginaali laski tammi-kesäkuussa 3 korkopistettä 1,35 prosenttiin.
- Saamisten arvonalentumiset olivat 7 miljoonaa euroa (18) ja niiden osuus luotto- ja takauskannasta oli 0,04 prosenttia (0,10).
- Kulu-tuotto-suhde oli 38,1 prosenttia (26,5).

Pankkitoiminnan avainlukuja

Milj. €	1-6/2016	1-6/2015	Muutos, %	1-12/2015
Korkokate	144	131	9,9	273
Nettopalkkiotuotot	80	50	59,5	99
Sijoitustoiminnan nettotuotot	-39	74		116
Liiketoiminnan muut tuotot	9	6	34,6	12
Tuotot yhteensä	194	262	-25,7	500
Kulut				
Henkilöstökulut	28	28	0,2	51
Poistot ja arvonalentumiset	5	6	-19,2	11
Liiketoiminnan muut kulut	42	36	15,9	75
Kulut yhteensä	74	69	6,8	137
Saamisten arvonalentumiset	7	18	-57,9	29
Tulos ennen veroja	113	175	-35,4	334
Kulu-tuotto-suhde, %	38,1	26,5		27,0
Luottokanta, mrd. €	17,3	15,9		16,4
Takauskanta, mrd. €	2,3	2,5		2,3
Yritysluottojen keskimarginaali, %	1,35	1,42		1,38
Saamisten arvonalentumiset luotto- ja takauskannasta, %	0,04	0,10		0,15
Henkilömäärä	659	610		603

Tammi-kesäkuu

Pankkitoiminnan tulos ennen veroja pieneni 35,4 prosenttia 113 miljoonaan euroon (175). Tuotot pienenivät 25,7 prosenttia ja kulut kasvoivat 6,8 prosenttia. Tuottoja pieneni ryhmän sisäinen toimintamallin muutos sekä johdannaisten negatiivisen CVA-arvostuksen kasvu.

OP Ryhmän sisäistä toimintamallia muutettiin katsauskauden alussa siirtämällä Marketsin korko- ja valuuttatradin sekä joukkovelkakirjalainakaupankäynti Pankkitoiminta-segmentistä Muu toiminta -segmenttiin. Toimintamallin muutoksen seurauksena tuotot pienenivät 4 miljoonaa euroa vertailukaudesta. Toimintamallin muutos vaikuttaa

Pankkitoiminnan korkokatteeseen, palkkiotuottoihin ja sijoitustoiminnan nettotuottoihin. Vertailukauden tietoja ei ole muutettu.

Sijoitustoiminnan nettotuottoja pienensi korkojen muutoksista ja muista markkinamuutoksista aiheutunut 38 miljoonan euron (4) negatiivinen CVA-arvostus. OP Ryhmän sisäisen toimintamallin muutoksen seurauksena käypään arvoon arvostettavien tase- ja johdannaisten arvomuutokset kohdistetaan katsauskaudella osittain Muu toiminta -segmenttiin. Käypään arvoon arvostettavien tase- ja johdannaisten arvomuutokset olivat vertailukaudella 62 miljoonaa euroa. Vertailukaudella sijoitustoiminnan nettotuottoihin sisältyi 6 miljoonaa euroa

raportointikautta enemmän sijoitustoiminnan tuottoja osakkeista ja osuuksista.

Pankkitoiminnan korkokate kasvoi 9,9 prosenttia. Luottokanta kasvoi tammi–kesäkuussa 5,5 prosenttia 17,3 miljardiin euroon. Yritysluottokannan keskimarginaali laski tammi–kesäkuussa kolme korkopistettä 1,35 prosenttiin.

Pankkitoiminnan palkkiotuotot ja -kulut nettona kasvoivat 59,5 prosenttia 80 miljoonaan euroon (50). Nettopalkkiotuottojen kasvuun vaikutti ryhmän sisäisen toimintamallin muutos, jonka seurauksena nettopalkkiotuottoihin tuloutui 30 miljoonaa euroa asiakasliiketoiminnasta kertyneitä tuottoja.

Pankkitoiminnassa nettoluottotappioiden ja arvonalentumisten määrä oli 7 miljoonaa euroa (18) eli 0,04 prosenttia luotto- ja takauskannasta (0,10). Lopullisia luottotappioita kirjattiin 37 miljoonaa euroa (8). Arvonalentumisia, -29 miljoonaa euroa, kirjattiin 40 miljoonaa euroa vertailukautta vähemmän (11).

Takauskanta oli 2,3 miljardia euroa (2,3). Sitovat nostamattomat luottolimiitit olivat 4,0 miljardia euroa (3,9).

Pankkitoiminnan kulut olivat 74 miljoonaa euroa (69).

Henkilöstökulut olivat vertailukauden tasolla eli 28 miljoonaa euroa. Liiketoiminnan muut kulut kasvoivat 15,9 prosenttia 42 miljoonaan euroon (36). ICT-kulut kasvoivat 3 miljoonaa euroa.

Pankkiliiketoiminnan uudelleenjärjestelyjen seurauksena osa OP Helsingin pieniä ja keskisuuria yritys- sekä yhteisöasiakkuuksia hoitavasta henkilöstöstä siirtyi OP Yrityspankkiin, mikä kasvatti Pankkitoiminnan henkilömäärää katsauskaudella.

Vahinkovakuutus

- Tulos ennen veroja oli 116 miljoonaa euroa (145). Tulos ennen veroja käyvin arvoin oli 155 miljoonaa euroa (78).
- Vakuutusmaksutuotot kasvoivat 2,6 prosenttia (4,6).
- Operatiivinen yhdistetty kulusuhde oli 88,2 prosenttia (87,8) ja operatiivinen liikekulusuhde 18,4 prosenttia (18,2). Yhdistetty kulusuhde oli 89,8 prosenttia (89,4).
- Sijoitustuotot käyvin arvoin olivat 3,1 prosenttia (1,3).

Vahinkovakuutuksen avainlukuja

Milj. €	1–6/2016	1–6/2015	Muutos, %	1–12/2015
Vakuutusmaksutuotot	700	682	2,6	1 397
Korvauskulut	440	432	2,0	885
Vakuutuskate	260	250	3,8	512
Sijoitustoiminnan nettotuotot	56	87	-36,4	133
Muut nettotuotot	-34	-36	-6,3	-70
Tuotot yhteensä	281	302	-6,7	575
Henkilöstökulut	53	53	-0,4	101
Poistot ja arvonalentumiset	19	18	9,2	37
Liiketoiminnan muut kulut	92	86	7,6	168
Kulut yhteensä	164	156	5,1	306
OP-bonukset omistaja-asiakkaille	1	1	13,4	2
Tulos ennen veroja	116	145	-19,5	267
Yhdistetty kulusuhde, %	89,8	89,4		88,8
Operatiivinen yhdistetty kulusuhde, %	88,2	87,8		87,3
Operatiivinen vahinkosuhde, %	69,8	69,7		69,6
Operatiivinen liikekulusuhde, %	18,4	18,2		17,7
Operatiivinen riskisuhde, %	63,9	64,2		64,2
Operatiivinen toimintakulusuhde,%	24,4	23,7		23,1
Sijoitusten tuotto käyvin arvoin, %	3,1	1,3		2,3
Solvenssisuhde (Solvenssi II), % *	158	N/A		158
Suurvahinkojen omalla vastuulla oleva korvausmeno	29	26		60
Muutokset aiempina vuosina tapahtuneisiin vahinkoihin (run off -tulos)	40	13		32
Henkilömäärä	1 708	1 731		1 660

* Luku on esitetty siirtymäsäännökset huomioiden.

Henkilöasiakkaiden vakuutusmaksutuottojen kasvu jatkui. Yritysassiakkaiden vakuutusmaksutuotot jäivät vertailukautta pienemmäksi yleisen taloustilanteen jatkuessa haasteellisena. Vakuutusten myynti kasvoi vertailukaudesta.

Maksutulon markkinaosuudella mitattuna OP Ryhmä on selvästi Suomen suurin vahinkovakuuttaja.

Etuasiakastalouksien määrä kasvoi katsauskaudella 24 000 taloudella 701 000:een, joista jo 76 prosenttia on keskittänyt myös pankkiasiointinsa OP Ryhmään. Osuuspankkien asiakkaat käyttivät pankki- ja vakuutusasioinnista kertyviä OP-bonuksia

1 080 000 vakuutuslaskuun (994 000), joista 142 000 laskua (129 000) maksettiin kokonaan bonuksilla. Bonuksilla maksettujen vakuutusmaksujen määrä oli 52 miljoonaa euroa (49).

Verkko- ja mobiiliasioinnin kehittäminen niin vakuutus- kuin korvauspalvelussa on vahinkovakuutuksen keskeisiä painopisteitä. Viime vuoden lopussa lanseerattujen vahinkoapu.op.fi-sivuston ja OP-mobiilin uuden vahinkoilmoituspalvelun käyttö on ollut runsasta. Henkilöasiakkaiden vahingoista jo lähes 70 prosenttia ilmoitetaan sähköisten kanavien kautta.

OP Ryhmä avasi 1.8. toisen yksityissairaalan Tampereelle. Ensimmäinen sairaala perustettiin Helsinkiin vuonna 2013 Omasairaalan nimellä. Tampereen sairaalan avaamisen yhteydessä Omasairaala Oy:n nimi vaihdettiin Pohjola Terveys Oy:ksi. Vuosina 2017–2018 avataan uudet Pohjola Sairaalat myös Ouluun, Turkuun ja Kuopioon. Kesäkuussa julkistettiin suunnitelma perustaa Pohjola Lääkäriasemia eri puolille Suomea. Pohjola Lääkäriasemat täydentävät yliopistosairaalakaupungeissa toimivia Pohjola Sairaaloita ja laajentavat terveys- ja hyvinvointipalvelujen verkoston maanlaajuiseksi. Pohjola Lääkäriasemat tarjoavat yleis- ja erikoislääkäripalvelut sekä diagnostiikkapalveluita.

Tammi-kesäkuu

Tulos ennen veroja oli 116 miljoonaa euroa (145). Vakuutuskate kasvoi 3,8 prosenttia 260 miljoonaan euroon. Tuloslaskelmaan kirjatut sijoitusten nettotuotot laskivat 32 miljoonaa euroa. Tulos ennen veroja käyvin arvoon oli 155 miljoonaa euroa (78).

Operatiivinen yhdistetty kulusuhde oli 88,2 prosenttia (87,8). Operatiiviset tunnusluvut eivät sisällä poistoja yrityskaupan yhteydessä syntyneistä aineettomista hyödykkeistä.

Vakuutusmaksutuotot

Milj. €	1–6/2016	1–6/2015	Muutos, %
Henkilöasiakkaat	379	359	5,5
Yritysassiakkaat	293	295	-0,8
Baltia	28	28	1,8
Yhteensä	700	682	2,6

Korvauskulut kasvoivat 2,0 prosenttia. Uusista omaisuuden ja toiminnan suurvahingoista aiheutuva korvausmeno oli vertailukautta suurempi. Tammi-kesäkuussa kirjattiin 38 (38) uutta omaisuuden ja toiminnan suurvahinkoa, joiden omalla vastuulla oleva korvausmeno oli yhteensä 29 miljoonaa euroa (26). Tähän luokkaan kuuluvat yli 0,3 miljoonan euron vahingot. Lakisääteisten eläkkeiden korvausvastuun muutos oli vertailukautta suurempi. Tammi-kesäkuussa eläkkeiden korvausvastuun muutos oli 11 miljoonaa euroa (5).

Kesäkuun lopussa keskimääräinen diskonttokorko oli 2,09 prosenttia. Vuoden 2015 lopussa keskimääräinen diskonttokorko oli 2,22 prosenttia. Diskonttokoron lasku kasvatti korvauskuluja 27 miljoonaa euroa (32). Diskonttokoron muutos heikensi operatiivista yhdistettyä kulusuhdetta 3,9 prosenttiyksikköä (4,7).

Muutokset aiempina vuosina tapahtuneisiin vahinkoihin, ilman diskonttokoron muutoksen vaikutusta, paransivat vakuutusteknistä katetta 40 miljoonaa euroa (13). Operatiivinen vahinkosuhde oli 69,8 prosenttia (69,7). Operatiivinen riskisuhde ilman korvausten välillisiä hoitokuluja oli 63,9 prosenttia (64,2).

Kulut kasvoivat 5,1 prosenttia ICT-kulujen kasvun ja terveys- ja hyvinvointiliiketoiminnan laajentumisen johdosta ja olivat 8 miljoonaa euroa suuremmat kuin vertailukaudella. Operatiivinen liikekulusuhde oli 18,4 prosenttia (18,2). Operatiivinen

toimintakulusuhde, joka sisältää myös korvausten välilliset hoitokulut, oli 24,4 prosenttia (23,7).

Operatiivinen vakuutustekninen kate ja yhdistetty kulusuhde (CR)

	1–6/2016		1–6/2015	
	Kate milj. €	CR, %	Kate milj. €	CR, %
Henkilöasiakkaat	62	83,5	72	79,8
Yritysassiakkaat	18	93,7	9	96,8
Baltia	1	95,2	1	96,6
Yhteensä	82	88,2	83	87,8

Sijoitustoiminta

Sijoitusten tuotot käyvin arvoon olivat 94 miljoonaa euroa (41) eli 3,1 prosenttia (1,3). Sijoitustoiminnan tuotto oli katsauskaudella positiivinen korkojen ja yrityslainojen riskipreemioiden laskun johdosta. Tulokseen kirjatut sijoitusten nettotuotot olivat 56 miljoonaa euroa (87).

Sijoituskannan jakauma

%	30.6.2016	31.12.2015
Joukkolainat ja korkorahastot	78	77
Vaihtoehtoiset sijoitukset	1	1
Osakkeet	7	7
Pääomasijoitukset	3	3
Kiinteistöt	9	10
Rahamarkkinat	2	3
Yhteensä	100	100

Vahinkovakuutustoiminnan sijoituskanta oli kesäkuun lopussa 3 821 miljoonaa euroa (3 687). Korkosalkun luottoluokitusjakauma oli hyvä. Investointitasolle luokiteltujen sijoitusten osuus oli 91 prosenttia (93) ja 62 prosenttia (63) sijoituksista oli vähintään A– luokitelluissa saamisissa. Korkosalkun jäljellä oleva keskimääräinen juoksu-aika oli 5,7 vuotta (5,7) ja duraatio 5,1 vuotta (5,2).

Suorien joukkovelkakirjalainasijoitusten keskimääräinen tuotto oli eräpäivään instrumenttien hankintahinnalla laskettuna (running yield) 1,71 prosenttia (1,71).

Muu toiminta

- Tulos ennen veroja oli 3 miljoonaa euroa (28). Tulos sisälsi saamistodistusten myyntivoittoja 4 miljoonaa euroa (15) ja osinkotuottoja 1 miljoonaa euroa (20).
- Maksuvalmius ja rahoituksen saatavuus säilyivät hyvänä.

Muun toiminnan avainlukuja

Milj. €	1–6/2016	1–6/2015	Muutos, %	1–12/2015
Korkokate	-15	-11	36,9	-30
Nettopalkkiotuotot	-45	-1		-3
Sijoitustoiminnan nettotuotot	65	45	43,7	66
Liiketoiminnan muut tuotot	13	5		9
Tuotot yhteensä	17	38	-56,0	43
Henkilöstökulut	4	2		3
Muut kulut	9	9	5,3	17
Kulut yhteensä	13	10	30,8	
Tulos ennen saamisten arvonalentumisia	3	28	-88,1	23
Saamisten arvonalentumiset	0	0		0
Tulos ennen veroja	3	28	-88,2	23
Saamiset ja velat osuuspankeille nettoasema, mrd. €	2,5	3,1	-19,8	3,7
Henkilömäärä	70	31		32

Tammi–kesäkuu

Muun toiminnan tulos ennen veroja oli 3 miljoonaa euroa (28). Tulos ennen veroja käyvin arvoin oli 2 miljoonaa euroa (38) eli 36 miljoonaa euroa pienempi kuin vertailukaudella.

OP Ryhmän sisäistä toimintamallia muutettiin katsauskauden alussa siirtämällä Marketsin korko- ja valuuttatradin sekä joukkovelkakirjalainakaupankäynti Pankkitoiminta-segmentistä Muu toiminta -segmenttiin. Toimintamallimuutos kasvatti Muu toiminta -segmentin tuottoja 15 miljoonaa euroa. Muutos vaikuttaa korkokatteeseen, nettopalkkiotuottoihin sekä sijoitustoiminnan nettotuottoihin sisältyviin kaupankäynnin nettotuottoihin. Vertailukauden tietoja ei ole muutettu.

Korkokate ja nettopalkkiotuotot pienenevät vertailukaudesta ryhmän sisäisen toimintamallin muutoksen seurauksena. Palkkiokuluihin sisältyi pankkitoiminnalle maksettuja asiakasliiketoiminnan tuottoja.

Sijoitustoiminnan nettotuotot kasvoivat vertailukaudesta 20 miljoonaa euroa. Erään sisältyvät kaupankäynnin nettotuotot kasvoivat toimintamallin muutoksen johdosta. Myytävissä olevien varojen nettotuotot sisälsivät saamistodistusten myyntivoittoja 4 miljoonaa euroa (15) ja rahastosijoituksista tuloutuneita tuottoja 1 miljoonaa euroa (4). Osinkotuotot olivat 1 miljoonaa euroa (20). Vertailukauden osinkotuottoja kasvattivat OP Ryhmään kuuluvilta OP-Henkivakuutus Oyj:ltä ja OP Korttityhtiö Oyj:ltä saadut osingot 16 miljoonaa euroa, joita vuonna 2015 tehtiin

konsemirakennemuutosten jälkeen ei kerry enää OP Yrityspankki -konsernille.

Liiketoiminnan muita tuottoja kasvattivat konsernin Pankkitoiminta-segmentistä ja OP Ryhmän muilta luottolaitoksilta veloitetut likviditeettireservin kustannukset. 1.10.2015 voimaan astuneeseen maksuvalmiusvaatimukseen perustuvia kustannuksia alettiin veloittaa katsauskauden alusta.

Henkilömäärä ja henkilöstökulut kasvoivat ryhmän sisäisen toimintamallimuutoksen johdosta.

OP Yrityspankin rahoituksen saatavuus säilyi hyvänä. OP Yrityspankki on laskenut liikkeeseen pitkäaikaisia senior-ehtoisia joukkovelkakirjalainoja tammi–kesäkuussa yhteensä 0,9 miljardia euroa. Kansainvälisillä pääomamarkkinoilla laskettiin tammikuussa liikkeeseen 500 miljoonan euron senior-ehtoinen joukkovelkakirjalaina, jonka maturiteetti on viisi vuotta. Lisäksi OP Yrityspankki osallistui kesäkuussa Euroopan keskuspankin kohdennettujen pitempiaikaisten rahoitusoperaatioiden toiseen sarjaan (TLTRO-II) 1,0 miljardilla eurolla.

Senior-ehtoisen tukkuvarainhankinnan velkakirjojen keskimarginaali oli kesäkuun lopussa 39 korkopistettä (41).

Konsernin rakennejärjestelyt

OP Yrityspankki -konsernissa suunnitellaan edelleen rakennejärjestelyä, jossa myös Vahinkovakuutus-segmentti siirrettäisiin OP Yrityspankki -konsernista OP Osuuskunnan suoraan omistukseen. Lisäksi arvioidaan mahdollisuutta eriyttää

keskuspankkitoiminnot OP Osuuskunnan täysin omistamalle tytäryhtiölle. Näiden järjestelyjen toteutustavasta tai aikataulusta ei ole tehty päätöksiä.

Keskuspankin toimintamallia uudistettiin 1.1.2016 alkaen. Uudistuksessa muutettiin Marketsin ja Keskuspankin työnjakoa. Marketsin korko- ja valuuttatradning sekä joukkovelkakirjalainakaupankäynti siirtyivät OP Yrityspankki Oyj:n pankkitoiminnasta OP Ryhmän Tasehallinta ja keskuspankki - toimintoalueeseen, joka on osa Muu toiminta -segmenttiä. Markets keskittyy jatkossa tukemaan OP Ryhmän jäsenpankkeja markkinariskituotteiden myynnissä. Uusi työnjako muutti myös OP Ryhmän sisäistä tuloksen jakoa vähäisessä määrin.

Yhtiön toiminimi päätettiin muuttaa Pohjola Pankki Oyj:stä OP Yrityspankki Oyj:ksi. Yhtiöjärjestyksen toiminimen muutoksen rekisteröinti merkittiin kaupparekisteriin 4.4.2016. Pohjola Vakuutus Oy:n nimi vaihtui osana OP Ryhmään kuuluvien yhtiöiden nimien vaihtoa OP-alkuisiksi 4.4.2016. Pohjola Vakuutus Oy:n uusi nimi on OP Vakuutus Oy. Myös Baltiassa sijaitsevien pankkitoiminnan yhtiöiden nimet muuttuivat keväällä 2016 OP-alkuisiksi.

Omasairaala Oy:n nimi vaihtui Pohjola Terveys Oy:ksi Tampereen sairaalan avaamisen yhteydessä elokuussa 2016.

Pankkiliiketoiminnan organisaatiota uudelleenjärjesteltiin, jonka seurauksena selkiytettiin OP Helsingin ja OP Yrityspankin työnjakoa. OP Yrityspankin kaksi liiketoiminta-alueita, Yritysassiakkaat sekä Markets ja Baltia, organisoitiin uudelleen yhdeksi liiketoiminta-alueeksi, jonne siirtyi OP Helsingin pienten ja keski suurten yritysten sekä yhteisöasiakkuuksien hoito. Yritysassiakkaat-liiketoiminta-alue kattaa yritysasiakkuuksien hoidon pääkaupunkiseudun pienistä ja keski suurista asiakkuuksista valtakunnallisiin suuriin yritys- ja instituutioasiakkuuksiin sekä Baltian yritysasiakkuuksiin.

Henkilöstö ja palkitseminen

Konsernin palveluksessa oli katsauskauden lopussa 2 437 henkilöä (2 295). Henkilömäärä kasvoi vahinkovakuutuksessa terveys- ja hyvinvointiliiketoiminnan laajennuksen seurauksena. Ryhmän sisäisen toimintamallin uudistus kasvatti henkilöstöä Muu toiminta -segmentissä. Pankkiliiketoiminnassa henkilöstöä kasvatti uudelleenjärjestely, jossa osa OP Helsingin pieniä ja keski suuria yritys- sekä yhteisöasiakkuuksia hoitavasta henkilöstöstä siirtyi OP Yrityspankkiin.

Henkilöstön määrä

	30.6.2016	31.12.2015
Pankkitoiminta	659	603
Vahinkovakuutus	1 708	1 660
Muu toiminta	70	32
Yhteensä	2 437	2 295

OP Ryhmän ja OP Yrityspankin muuttuva palkitseminen jakautuu lyhyen aikavälin yrityskohtaiseen palkitsemiseen sekä ryhmätasoiseen pitkän aikavälin palkitsemiseen.

Katsauskauden jälkeiset tapahtumat

Euroopan pankkivalvojen stressitesti

OP Yrityspankki oli osana OP Ryhmää mukana Euroopan pankkivalvojen toteuttamassa stressitestissä. OP Ryhmän vakavaraisuus säilyy vahvana ja ylittää vakavaraisuuden vähimmäistason myös hyvin epäsuotuisan skenaarion toimintaympäristössä.

Loppuvuoden näkymät

Suomen talous on kääntynyt alkuvuonna hentoon kasvuun. Kasvu on perustunut kotimarkkinoiden, erityisesti rakentamisen, elpymiseen. Maailmantalouden heikko kasvu ei ole riittänyt kääntämään Suomen vientiä kasvu-uralle. Euro-alueen ja Suomen heikkoa talouskasvua uhkaavat useat merkittävät epävarmuudet: Ison-Britannian Brexit, Italian pankkisektorin tila, kehittyvien maiden talouskasvun hidastuminen sekä lisääntynyt poliittinen epävakaus. Suomen talouden elpymistä hidastaa lisäksi talouden rakenteiden hidas uudistuminen. Kokonaisuudessaan Suomen talouden arvioidaan kuitenkin elpyvän edelleen, vaikkakin riskit kasvun taantumisesta ovat kesän aikana kasvaneet.

Edelleen madaltunut ja osin jo negatiiviseksi painunut markkinakorkotaso rasittaa pankkien korkokatteita ja heikentää vakuutusyhteisöjen sijoitustuottoja. Matala korkotaso tukee toisaalta asiakkaiden luotonhoitokykyä, mikä on pitänyt pankkitoiminnan arvonalentumisen määrän vähäisenä pitkään jatkuneesta hitaasta talouskasvusta huolimatta. Finanssialan digitalisaatio, hajanaisten tietojärjestelmäinfrastruktuurien uudistaminen sekä asiakaskäyttötymisen muutos edellyttävät toimialalta lähivuosina merkittäviä kehittämisanostuksia, jotka lisäävät kuluja ja heikentävät kannattavuutta lyhyellä aikavälillä. Toimintaympäristön muutokset korostavat toiminnan tehokkuuden ja kannattavuuden sekä vahvan vakavaraisuuden merkitystä.

OP Yrityspankki -konsernin tuloksen ennen veroja odotetaan jäävän selvästi pienemmäksi kuin jatkuvien toimintojen tulos vuonna 2015 (aiemmin: pienemmäksi kuin jatkuvien toimintojen tulos vuonna 2015). Tuloskehityksen merkittävimmät epävarmuustekijät liittyvät liiketoiminnan kasvuvauhtiin, saamisten arvonalentumisiin, korko- ja sijoitusmarkkinoiden kehitykseen, suurvahinkojen vaikutuksesta korvausmenoon sekä vakuutusvelan diskonttaamisessa käytettyyn diskonttokoron tasoon.

Kaikki tässä osavuosisikatsauksessa esitetyt arviot perustuvat tämänhetkiseen näkemykseen toimintaympäristön, OP Yrityspankki -konsernin ja sen eri toimintojen kehityksestä, ja todelliset tulokset voivat olla merkittävästikin erilaiset.

Tuloslaskelma

Milj. €	Lilte	4-6/ 2016	4-6/ 2015	1-6/ 2016	1-6/ 2015
Korkokate	3	58	51	117	109
Vakuutuskate	4	135	125	260	250
Nettopalkkiotuotot	5	0	9	7	20
Sijoitustoiminnan nettotuotot	6	44	121	82	208
Liiketoiminnan muut tuotot		12	7	22	14
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta		0	0	0	0
Tuotot yhteensä		250	313	489	601
Henkilöstökulut		43	36	85	82
Poistot ja arvonalentumiset		13	12	25	24
Liiketoiminnan muut kulut		72	65	138	129
Kulut yhteensä		128	114	247	235
Saamisten arvonalentumiset	7	0	3	7	18
OP-bonukset omistaja-asiakkaille		1	0	1	1
Tulos ennen veroja		122	195	233	348
Tuloverot		23	36	45	65
Tulos jatkuvista toiminnoista		98	159	187	283
Tulos lopetetuista toiminnoista			6		11
Kauden tulos		98	164	187	294
Jakautuminen:					
Emoyhtiön omistajille		97	163	186	291
Määräysvallattomille omistajille		1	1	1	3
Kauden tulos		98	164	187	294
Laaja tuloslaskelma					
Kauden tulos		98	164	187	294
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi					
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvat voitot/(tappiot)		-12	53	-43	32
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi					
Käyvän arvon rahaston muutos					
Käypään arvoon arvostamisesta		31	-150	36	-50
Rahavirran suojauksesta		-2	-4	-2	-5
Muuntoerot		0	0	0	0
Tuloverot					
Eristä, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi					
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvista voitoista/(tappioista)		2	-11	9	-6
Eristä, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi					
Käypään arvoon arvostamisesta		-6	30	-7	10
Rahavirran suojauksesta		0	1	0	1
Kauden laaja tulos		112	83	180	275
Laajan tuloksen jakautuminen:					
Emoyhtiön omistajille		112	82	178	273
Määräysvallattomille omistajille		0	1	2	2
Kauden laaja tulos		112	83	180	275
Emoyrityksen omistajille kuuluva laaja tulos jakautuu seuraavasti:					
Jatkuvat toiminnot			77		262
Lopetetut toiminnot			5		11
Yhteensä			82		273

Tase

Milj. €	Liite	30.6. 2016	31.12. 2015
Käteiset varat		4 781	8 469
Saamiset luottolaitoksilta		9 281	9 678
Kaupankäynnin rahoitusvarat		889	852
Johdannaissopimukset	10	6 225	5 735
Saamiset asiakkailta	12	17 972	17 183
Sijoitusomaisuus		17 667	14 881
Osuudet osakkuusyhtiöissä		15	16
Aineettomat hyödykkeet		794	781
Aineelliset hyödykkeet		55	58
Muut varat		2 495	1 965
Verosaamiset		34	35
Varat yhteensä		60 209	59 655
Velat luottolaitoksille		6 853	5 209
Johdannaissopimukset		6 113	5 650
Velat asiakkaille		15 740	17 549
Vakuutusvelka	13	3 210	2 917
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	14	19 212	19 475
Varaukset ja muut velat		3 320	3 005
Verovelat		368	370
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla		1 617	1 737
Velat yhteensä		56 433	55 914
Oma pääoma			
Emoyhtiön omistajien osuus			
Osakepääoma		428	428
Käyvän arvon rahasto	15	147	120
Muut rahastot		1 093	1 093
Kertyneet voittovarot		1 994	1 996
Määräysvallattomien omistajien osuus		115	105
Oma pääoma yhteensä		3 776	3 741
Velat ja oma pääoma yhteensä		60 209	59 655

Oman pääoman muutoslaskelma

Milj. €	Omistajille kuuluva oma pääoma					Määräysval-	
	Osake- pääoma	Käyvän arvon rahasto	Muut rahastot	Kertyneet voittovarat	Yhteensä	lottomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2015	428	231	1 093	1 564	3 316	92	3 408
Tilikauden laaja tulos		-44		317	273	2	275
Kauden tulos				291	291	3	294
Muut laajan tuloksen erät		-44		25	-18	-1	-19
Voitonjako				-137	-137		-137
Muut			0		0	14	14
Oma pääoma 30.6.2015	428	188	1 093	1 744	3 452	107	3 559
Oma pääoma 1.1.2016	428	120	1 093	1 996	3 637	105	3 741
Tilikauden laaja tulos		27		152	178	2	180
Kauden tulos				186	186	1	187
Muut laajan tuloksen erät		27		-35	-8	1	-7
Voitonjako				-153	-153		-153
Muut			0	0	0	8	8
Oma pääoma 30.6.2016	428	147	1 093	1 994	3 661	115	3 776

Rahavirtalaskelma

Milj. €	1-6/ 2016	1-6/ 2015*
Liiketoiminnan rahavirta		
Kauden tulos	186	291
Kauden tulokseen tehdyt oikaisut	132	322
Liiketoiminnan varojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-3 729	-3 386
Saamiset luottolaitoksilta	352	-674
Kaupankäynnin rahoitusvarat	-227	30
Johdannaissopimukset	18	-20
Saamiset asiakkailta	-775	-1 007
Sijoitusomaisuus	-2 507	-2 053
Muut varat	-590	337
Liiketoiminnan velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)	151	2 087
Velat luottolaitoksille	1 644	412
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvelat	0	-3
Johdannaissopimukset	-29	14
Velat asiakkaille	-1 809	1 071
Vakuutusvelka	74	17
Varaukset ja muut velat	271	576
Maksetut tuloverot	-44	-73
Saadut osingot	23	38
A. Liiketoiminnan rahavirta yhteensä	-3 281	-720
Investointien rahavirta		
Eräpäivään asti pidettävien rahavarojen lisäykset		-20
Eräpäivään asti pidettävien rahavarojen vähennykset	3	53
Tytär- ja osakkuusyritysten hankinnat hankintahetken rahavaroilla vähennettynä		0
Tytär- ja osakkuusyritysten myynnit myyntihetken rahavaroilla vähennettynä		11
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-36	-16
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutukset	0	0
B. Investointien rahavirta yhteensä	-33	28
Rahoituksen rahavirta		
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, lisäykset	0	85
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, vähennykset	-144	
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, lisäykset	12 548	15 673
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, vähennykset	-12 671	-14 784
Maksetut osingot	-153	-137
C. Rahoituksen rahavirta yhteensä	-421	837
Rahavarojen nettomuutos (A+B+C)	-3 735	145
Rahavarat tilikauden alussa	8 803	4 306
Rahavarat tilikauden lopussa	5 069	4 451
Rahavarat		
Käteiset varat	4 781	4 101
Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta	288	350
Yhteensä	5 069	4 451

* Sisältää lopetetut toiminnot

Segmenttikohtaiset tiedot

Segmenttien pääomitus perustuu luottolaitoslain mukaiseen OP Ryhmän vakavaraisuuslaskelmaan. Vakavaraisuuslaskennan mukaiset pääomavaateet on jaettu toimintasegmenteille. Pankkitoiminnalle on kohdistettu pääomia siten, että Ydinvakavaraisuus (CET1) on 19 prosenttia (18). Vahinkovakuustoiminnalle on kohdistettu pääomia siten, että Solvenssisuhde (SII) on 120 prosenttia. Pääomien allokoinnilla on vaikutusta segmentin maksamiin konsernin sisäisiin korkoihin.

	Pankki- toiminta	Vahinko- vakuutus	Muu toiminta	Varallisuuden- hoito	Konserni- eliminoinnit	Konserni
Tulos tammi-kesäkuu 2016, milj. €						
Korkokate	144	-10	-15		-1	117
-josta sisäiset nettotulokset ennen veroja	-9	-8	18			
Vakuutuskate		260				260
Nettopalkkiotuotot	80	-28	-45		0	7
Sijoitustoiminnan nettotuotot	-39	56	65		1	82
Liiketoiminnan muut tuotot	9	4	13		-3	22
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta		0				0
Tuotot yhteensä	194	281	17		-4	489
Henkilöstökulut	28	53	4			85
Poistot ja arvonalentumiset	5	19	1			25
Liiketoiminnan muut kulut	42	92	8		-4	138
Kulut yhteensä	74	164	13		-4	247
Saamisten arvonalentumiset	7	0	0			7
OP-bonukset omistaja-asiakkaille		1				1
Tulos ennen veroja	113	116	3		0	233

	Jatkuvat toiminnot			Lopetetut toiminnot		Konserni
	Pankki- toiminta	Vahinko- vakuutus	Muu toiminta	Varallisuuden- hoito	Konserni- eliminoinnit	Konserni
Tulos tammi-kesäkuu 2015, milj. €						
Korkokate	131	-11	-11	1	-1	109
-josta sisäiset nettotulokset ennen veroja	-12	-10	22	1		
Vakuutuskate		250				250
Nettopalkkiotuotot	50	-27	-1	27	-2	48
Sijoitustoiminnan nettotuotot	74	87	45	0	2	208
Liiketoiminnan muut tuotot	6	2	5	1	0	15
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta		0		1	0	1
Tuotot yhteensä	262	302	38	30	-1	631
Henkilöstökulut	28	53	2	8		90
Poistot ja arvonalentumiset	6	18	0	2		26
Liiketoiminnan muut kulut	36	86	8	7	-1	135
Kulut yhteensä	69	156	10	16	-1	251
Saamisten arvonalentumiset	18	0	0		0	18
OP-bonukset omistaja-asiakkaille		1				1
Tulos ennen veroja	175	145	28	14	0	361

Tase 30.6.2016, milj. €	Pankki- toiminta	Vahinko- vakuutus	Muu toiminta	Konserni- eliminoinnit	Konserni
Käteiset varat	2	146	4 775	-142	4 781
Saamiset luottolaitoksilta	159	6	9 139	-24	9 281
Kaupankäynnin rahoitusvarat	-4		893		889
Johdannaissopimukset	93	57	6 109	-34	6 225
Saamiset asiakkailta	17 654		689	-370	17 972
Sijoitusomaisuus	644	3 747	13 359	-83	17 667
Osuudet osakkuusyrityksissä		15			15
Aineettomat hyödykkeet	63	705	25		794
Aineelliset hyödykkeet	4	47	4		55
Muut varat	-81	803	1 778	-4	2 495
Verosaamiset	0	12	22		34
Varat yhteensä	18 534	5 539	36 794	-658	60 209
Velat luottolaitoksille	391		6 833	-370	6 853
Johdannaissopimukset	159	14	5 974	-34	6 113
Velat asiakkaille	10 133		5 762	-154	15 740
Vakuutusvelka		3 210			3 210
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	1 326		17 921	-35	19 212
Varaukset ja muut velat	1 276	467	1 591	-15	3 320
Verovelat	0	82	286	0	368
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla		135	1 482		1 617
Velat yhteensä	13 284	3 907	39 850	-609	56 433
Oma pääoma					3 776

Tase 31.12.2015, milj. €	Pankki- toiminta	Vahinko- vakuutus	Muu toiminta	Konserni- eliminoinnit	Konserni
Käteiset varat	14	107	8 451	-103	8 469
Saamiset luottolaitoksilta	322	6	9 380	-30	9 678
Kaupankäynnin rahoitusvarat	849		3		852
Johdannaissopimukset	5 403	14	337	-18	5 735
Saamiset asiakkailta	16 677		801	-294	17 183
Sijoitusomaisuus	668	3 556	10 736	-79	14 881
Osuudet osakkuusyrityksissä		16			16
Aineettomat hyödykkeet	64	695	22		781
Aineelliset hyödykkeet	7	47	4	0	58
Muut varat	768	666	542	-11	1 965
Verosaamiset	0	4	31		35
Varat yhteensä	24 772	5 111	30 306	-534	59 655
Velat luottolaitoksille	1 305		4 199	-294	5 209
Johdannaissopimukset	5 328	15	326	-19	5 650
Velat asiakkaille	11 628		6 043	-121	17 549
Vakuutusvelka		2 917			2 917
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	2 159		17 351	-35	19 475
Varaukset ja muut velat	1 499	322	1 207	-22	3 005
Verovelat	0	84	286	0	370
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	11	135	1 591		1 737
Velat yhteensä	21 929	3 473	31 003	-492	55 914
Oma pääoma					3 741

Liitetaulukot

Liite 1	Laatimisperiaatteet
Liite 2	Tunnusluvut ja niiden laskentakaavat
Liite 3	Korkotuotot ja -kulut
Liite 4	Vakuutuskate
Liite 5	Nettopalkkiotuotot
Liite 6	Sijoitustoiminnan nettotuotot
Liite 7	Saamisten arvonalentumiset
Liite 8	Rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelu
Liite 9	Toistuvasti käypään arvoon arvostettujen rahoitusinstrumenttien ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti
Liite 10	Johdannaissopimukset
Liite 11	Rahoitusvarat ja -velat, jotka on vähennetty toisistaan tai joita koskee toimeenpantavissa oleva yleinen nettoutusjärjestely
Liite 12	Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta sekä ongelmasaamiset
Liite 13	Vakuutustoiminnan velat
Liite 14	Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
Liite 15	Käyvän arvon rahasto verojen jälkeen
Liite 16	Annetut vakuudet
Liite 17	Taseen ulkopuoliset sitoumukset
Liite 18	Luottolaitosvakavaraisuus
Liite 19	Vastuut rating-luokittain
Liite 20	Vakuutusyhtiöiden vakavaraisuus
Liite 21	Lähipiiriliiketoimet

Liite 1 Laatomisperiaatteet

Osavuosikatsaus on laadittu IAS 34 -standardin (Osavuosikatsaukset) ja konsernin vuoden 2015 tilinpäätöksessä esitettyjen laatimisperiaatteiden mukaan.

Osavuosikatsaus on tilintarkastamaton. Kaikki osavuosikatsauksen luvut on pyöristetty, joten yksittäisten lukujen yhteenlaskettu summa saattaa poiketa esitetystä summaluvusta.

Osavuosikatsaus on julkaistu suomen, englannin ja ruotsin kielellä. Suomenkielinen osavuosikatsaus on virallinen, jota käytetään, mikäli havaitaan ristiriitaisuutta kieliversioiden välillä.

Tulos- ja tasekaavan ryhmittelyä on uudistettu osavuosikatsauksessa 1.1.–30.6.2016. Uudella ryhmittelyllä ei ole vaikutusta omaan pääomaan, taseen loppusummaan tai kauden tulokseen. Segmenttiraportointia on päivitetty vastaavasti. Vertailutiedot on oikaistu uuden ryhmittelyn mukaiseksi.

Suurimmat uudesta ryhmittelystä johtuvat muutokset ovat seuraavat:

Korkokatteen erittely korkotuotoista ja -kuluista on esitetty liitetiedoissa. Korkokatetta arvonalentumisen jälkeen ei esitetä erikseen. Saamisten arvonalentumiset on esitetty omalla rivillään kulujen jälkeen.

Aikaisemmin esitetty rivi "Vahinkovakuutuksen nettotuotot" on jaettu paremmin erien luonnetta kuvaaviin vakuutuskatteeseen ja sijoitustoiminnan nettotuottoihin. Diskonttauksen purkautuminen on esitetty sijoitustoiminnan nettotuotoissa.

Aikaisemmin omalla rivillään esitetty kaupankäynnin nettotuotot on yhdistetty sijoitustoiminnan nettotuottoihin. Rivi "Osuus osakkuusyritysten tuloksesta" on esitetty tuottojen ryhmässä.

Kulut on jaettu henkilöstökuluihin, poistoihin ja liiketoiminnan muihin kuluihin. Aikaisemmin kulut jaettiin henkilöstökuluihin, ICT-kuluihin, poistoihin ja muihin kuluihin. OP-bonukset omistaja-asiakkaille on esitetty omalla rivillään kulujen jälkeen.

Taseessa aikaisemmin esitetyt rivit "Vahinkovakuutuksen varat" ja "Vahinkovakuutuksen velat" on jaettu muille sisältöä parhaiten kuvaaville riveille. Uutena rivinä on esitetty vakuutusvelka.

Uuden ryhmittelyn mukaiset vertailutiedot:
Tuloslaskelma

Milj. €	1-3/ 2015	4-6/ 2015	7-9/ 2015	10-12/ 2015	1-12/ 2015	1-3/ 2016
Korkokate	58	51	56	56	220	60
Vakuutuskate	125	125	136	126	512	125
Nettopalkkiotuotot	11	9	11	6	37	7
Sijoitustoiminnan nettotuotot	88	121	63	47	319	38
Liiketoiminnan muut tuotot	7	7	7	8	29	10
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta	0	0	0	0	0	0
Tuotot yhteensä	288	313	273	243	1 118	239
Henkilöstökulut	46	36	34	39	155	42
Poistot ja arvonalentumiset	11	12	12	13	49	12
Liiketoiminnan muut kulut	63	65	59	70	257	66
Kulut yhteensä	121	114	105	122	462	120
Saamisten arvonalentumiset	14	3	2	9	29	8
OP-bonukset omistaja-asiakkaille	0	0	0	0	2	
Tulos ennen veroja	153	195	166	112	625	111
Tuloverot	29	36	33	22	120	22
Tulos jatkuvista toiminnoista	124	159	133	89	505	89
Tulos lopetetuista toiminnoista	5	6	4	8	22	
Tilikauden tulos	130	164	136	97	527	89
Jakautuminen:						
Emoyhtiön omistajille	128	163	134	92	517	89
Määräysvallattomille omistajille	2	1	3	5	10	0
Tilikauden tulos	130	164	136	97	527	89

Uuden ryhmittelyn mukaiset vertailutiedot:

Tase

Milj. €	31.3. 2015*	30.6. 2015*	30.9. 2015*	31.12. 2015	31.3. 2016
Käteiset varat	4 257	4 101	4 852	8 469	4 946
Saamiset luottolaitoksilta	10 353	10 796	10 458	9 678	10 346
Kaupankäynnin rahoitusvarat	315	903	657	852	918
Johdannaissopimukset	7 773	5 687	5 862	5 735	6 021
Saamiset asiakkailta	15 730	16 475	16 639	17 183	17 360
Sijoitusomaisuus	12 629	13 198	14 166	14 881	16 812
Osuudet osakkuusyrityksissä	30	30	30	16	15
Aineettomat hyödykkeet	884	882	879	781	779
Aineelliset hyödykkeet	69	65	62	58	56
Muut varat	3 120	2 104	2 153	1 965	2 252
Verosaamiset	23	16	23	35	47
Varat yhteensä	55 183	54 257	55 782	59 655	59 553
Velat luottolaitoksille	5 873	5 646	4 833	5 209	5 954
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat	1	1	0	0	1
Johdannaissopimukset	7 113	5 480	5 934	5 650	5 945
Velat asiakkaille	11 706	12 513	14 709	17 549	17 265
Vakuutusvelka	3 037	3 014	2 948	2 917	3 242
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	18 812	19 239	18 796	19 475	18 463
Varaukset ja muut velat	3 665	3 265	2 853	3 005	2 961
Verovelat	407	364	360	370	373
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	1 110	1 175	1 724	1 737	1 689
Velat yhteensä	51 724	50 697	52 157	55 914	55 891
Oma pääoma					
Emoyhtiön omistajien osuus					
Osakepääoma	428	428	428	428	428
Käyvän arvon rahasto	311	188	119	120	122
Muut rahastot	1 093	1 093	1 093	1 093	1 093
Kertyneet voittovarot	1 538	1 744	1 873	1 996	1 907
Määräysvallattomien omistajien osuus	88	107	112	105	112
Oma pääoma yhteensä	3 458	3 559	3 625	3 741	3 661
Velat ja oma pääoma yhteensä	55 183	54 257	55 782	59 655	59 553

* Sisältää lopetetut toiminnot

Liite 2 Tunnusluvut ja niiden laskentakaavat

	1-6/2016	1-6/2015
Oman pääoman tuotto (ROE), %	10,0	17,0
Oman pääoman tuotto (ROE) käyvin arvoin,%	11,3	14,2
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,63	1,13
Kulujen osuus tuotoista, %	51	40
Henkilöstö keskimäärin	2 352	2 485

VAIHTOEHTOISET TUNNUSLUVUT

Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisen (ESMA) uudet ohjeet vaihtoehtoisista tunnusluvuista tulivat voimaan 3.7.2016. Vaihtoehtoisia tunnuslukuja esitetään kuvaamaan liiketoiminnan taloudellista kehitystä ja parantamaan vertailukelpoisuutta eri raportointikausien välillä. Vaihtoehtoisia tunnuslukuja ei tule pitää korvaavina mittareina verrattuna IFRS-tilinpäätösnormistossa määritelyihin tunnuslukuihin.

Käytettyjen vaihtoehtoisten tunnuslukujen laskentakaavat on esitetty alla ja ne vastaavat sisällöltään aikaisemmin esitettyjä tunnuslukuja.

Oman pääoman tuotto (ROE), %	$\frac{\text{Tilikauden tulos}}{\text{Oma pääoma (tilikauden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$
Oman pääoman tuotto (ROE) käyvin arvoin, %	$\frac{\text{Tilikauden laaja tulos}}{\text{Oma pääoma (tilikauden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$
Koko pääoman tuotto (ROA), %	$\frac{\text{Tilikauden tulos}}{\text{Taseen loppusumma keskimäärin (tilikauden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$
Kulujen osuus tuotoista, %	$\frac{\text{Kulut yhteensä}}{\text{Tuotot yhteensä}} \times 100$
Vahinkovakuutuksen tunnusluvut:	
Vahinkosuhte (Ilman perustekorkokulua), %	$\frac{\text{Korvaukset ja korvausten hoitokulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot (netto)}} \times 100$
Liikekulusuhde, %	$\frac{\text{Liikekulut + poistot/oikaisut yrityskaupan yhteydessä syntyneistä aineettomista hyödykkeistä}}{\text{Vakuutusmaksutuotot (netto)}} \times 100$
Riskisuhte (Ilman perustekorkokulua), %	$\frac{\text{Korvaukset pl. korvausten selvittelykulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot (netto)}} \times 100$
Yhdistetty kulusuhde (Ilman perustekorkokulua), %	Vahinkosuhte + liikekulusuhde Riskisuhte + toimintakulusuhde
Toimintakulusuhde, %	$\frac{\text{Liikekulut ja korvausten selvittelykulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot (netto)}} \times 100$
Operatiivinen vahinkosuhte, %	$\frac{\text{Korvauskulut pl. laskuperustemuutokset}}{\text{Vakuutusmaksutuotot pl. laskuperustemuutokset (netto)}} \times 100$
Operatiivinen liikekulusuhde, %	$\frac{\text{Liikekulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot pl. laskuperustemuutokset (netto)}} \times 100$
Operatiivinen yhdistetty kulusuhde, %	Operatiivinen vahinkosuhte + operatiivinen liikekulusuhde Operatiivinen riskisuhte + operatiivinen toimintakulusuhde

Operatiivinen riskisuhde (Ilman perustekorkokulua), %	$\frac{\text{Korvaukset pl. korvausten selvittelykulut ja laskuperustemuutokset}}{\text{Vakuutusmaksutuotot (netto) pl. laskuperustemuutokset}} \times 100$
Operatiivinen toimintakulusuhde, %	$\frac{\text{Liikekulut ja korvausten selvittelykulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot (netto) pl. laskuperustemuutokset}} \times 100$
ERILLISLASKENTAAN PERUSTUVAT TUNNUSLUVUT	
Vakavaraisuussuhde, %	$\frac{\text{Omat varat yhteensä}}{\text{Kokonaisriski}} \times 100$
Tier 1 -vakavaraisuussuhde, %	$\frac{\text{Ensisijainen pääoma (Tier 1)}}{\text{Kokonaisriski}} \times 100$
Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde	$\frac{\text{Ydinpääoma (CET 1)}}{\text{Kokonaisriski}} \times 100$
Solvenssisuhde, %	$\frac{\text{Omat varat}}{\text{Vakavaraisuuspääomavaatimus (SCR)}} \times 100$
Vähimmäisomavaraisuusaste (leverage ratio), %	$\frac{\text{Ensisijaiset omat varat (AT1)}}{\text{Taseen ja taseen ulkopuoliset vastuut}} \times 100$
Maksuvalmiusvaatimus (LCR), %	$\frac{\text{Likvidit varat}}{\text{Likviditeetin ulosvirtaukset - Likviditeetin sisäänvirtaukset}} \times 100$

VAHINKOVAKUUTUKSEN OPERATIIVINEN TULOS	1-6/2016	1-6/2015	Muutos %	1-12/2015
Milj. €				
Vakuutusmaksutuotot	699	681	2,6	1 396
Korvauskulut	-488	-475	2,8	-972
Liikekulut	-129	-124	4,2	-247
Aineettomien poisto-oikaisu	-11	-11	-0,3	-21
Vakuutustekninen kate	71	72	-0,9	156
Sijoitustuotot ja -kulut	56	87	-36,4	172
Muut tuotot ja kulut	-11	-15	-28,5	-61
Tulos ennen veroja	116	145	-19,5	267
Käyvän arvon rahaston muutos, brutto	38	-67		-92
Tulos ennen veroja käyvin arvoin	155	78	98,6	175

Vahinkovakuutuksen tunnuslukujen laskennassa käytetään vahinkovakuutusyhtiöiden toimintokohtaisia kuluja, joita ei esitetä samalla periaatteella konsernin tuloslaskelmassa.

Liite 3 Korkotuotot ja -kulut

Milj. €	4-6/ 2016	4-6/ 2015	1-6/ 2016	1-6/ 2015
Korkotuotot				
Saamiset luottolaitoksilta	9	10	19	21
Saamiset asiakkailta				
Lainat	71	69	141	142
Rahoitusleasingsaamiset	4	5	9	10
Arvoltaan alentuneet lainat ja muut sitoumukset	0	0	0	0
Saamistodistukset				
Kaupankäynti	2	4	5	6
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjatut				
Myytavissä olevat	30	35	61	70
Eräpäivään asti pidettävät	0	0	0	0
Lainat ja saamiset	0	1	1	3
Johdannaissopimukset				
Kaupankäyntitarkoituksessa pidetyt	272	334	578	689
Käyvän arvon suojaus	-34	-30	-65	-61
Rahavirran suojaus	2	3	5	6
Rahavirran suojauksen tehoton osuus	0	0	0	0
Muut	2	0	3	6
Yhteensä	359	432	757	893
Korkokulut				
Velat luottolaitoksille	14	12	29	24
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjatut rahoitusvelat	0	0	0	0
Velat asiakkaille	0	3	3	8
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	42	57	87	110
Velat, joilla on huonompi etuoikeus				
Pääomalainat	2	2	5	4
Muut	11	9	22	18
Johdannaissopimukset				
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät	266	335	564	690
Käyvän arvon suojaus	-35	-39	-72	-75
Muut	2	0	3	3
Yhteensä	301	381	640	783
Korkokate ilman suojauslaskennan arvostuseriä	58	51	118	110
Suojaavat johdannaiset	-61	80	-154	50
Suojauskohteiden arvonmuutokset	61	-80	154	-51
Korkokate	58	51	117	109

Liite 4 Vakuutuskate

	4-6/ 2016	4-6/ 2015	1-6/ 2016	1-6/ 2015
Milj. €				
Vahinkovakuutusmaksutuotot, netto				
Vakuutusmaksutulo	299	290	915	908
Jälleenvakuuttajien osuus	3	1	-6	-9
Vakuutusmaksuvastuun muutos	49	47	-220	-234
Jälleenvakuuttajien osuus	2	8	11	18
Yhteensä	353	345	700	682
Vahinkovakuutuskorvaukset, netto				
Maksetut korvaukset	231	191	445	399
Jälleenvakuuttajien osuus	-10	-3	-14	-12
Korvausvastuun muutos	-17	42	-1	40
Jälleenvakuuttajien osuus	14	-10	10	5
Yhteensä	218	220	440	432
Vakuutuskate yhteensä	135	125	260	250

Lilte 5 **Nettopalkkiotuotot**

Milj. €	4-6/ 2016	4-6/ 2015	1-6/ 2016	1-6/ 2015
Palkkiotuotot				
Luotonanto	12	12	22	22
Talletukset	0	0	0	0
Maksuliike	7	8	15	15
Arvopapereiden välitys	4	5	7	12
Arvopapereiden liikkeeseen lasku	3	2	5	5
Rahastot	0	0	0	0
Omaisuudenhoito ja lainopilliset tehtävät	3	2	6	3
Takaukset	4	3	7	7
Vakuutusten välitys	4	4	8	9
Muut	1	1	2	2
Yhteensä	38	37	71	75
Palkkiokulut				
Maksuliike	3	4	6	7
Arvopapereiden välitys	2	2	3	4
Arvopapereiden liikkeeseen lasku	1	1	1	2
Omaisuudenhoito ja lainopilliset tehtävät	1	1	2	1
Vakuutustoiminta	17	19	35	35
Muut	14	2	17	5
Yhteensä	38	28	64	55
Nettopalkkiotuotot yhteensä	0	9	7	20

Lilite 6 Sijoitustoiminnan nettotuotot

Milj. €	4-6/ 2016	4-6/ 2015	1-6/ 2016	1-6/ 2015
Myytävissä olevien varojen nettotuotot				
Saamistodistukset	28	28	54	50
Oman pääoman ehtoiset instrumentit	2	30	5	68
Osingot	11	21	23	38
Arvonalentumiset	-7	-3	-12	-4
Yhteensä	34	76	70	154
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien nettotuotot				
Vakuutustoiminta				
Saamistodistukset	5	-1	5	0
Johdannaiset	-9	15	-15	8
Pankkitoiminta ja Muu toiminta				
Arvopaperikauppa	8	29	15	47
Valuuttatoiminta	10	8	19	15
Sijoituskiinteistöt	4	3	5	5
Yhteensä	18	53	29	74
Jaksotettuun hankintamenoön kirjattavien nettotuotot				
Lainat ja muut saamiset	1	1	2	0
Arvonalentumiset		0	0	0
Yhteensä	1	1	2	0
Vahinkovakuutuserät				
Diskonttauksen purkautuminen	-9	-10	-18	-20
Yhteensä	-9	-10	-18	-20
Sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä	44	121	82	208

Liite 7 Saamisten arvonalentumiset

Milj. €	4-6/ 2016	4-6/ 2015	1-6/ 2016	1-6/ 2015
Luotto- tai takaustappioina poistetut saamiset	36	7	37	8
Palautukset poistetuista saamisista	0	0	0	-1
Saamiskohtaisten arvonalentumisten lisäys	1	1	8	16
Saamiskohtaisten arvonalentumisten vähennys	-41	-7	-40	-8
Ryhmäkohtaiset arvonalentumiset	4	3	3	2
Saamisten arvonalentumiset yhteensä	0	3	7	18

Liite 8 Raholitusvarojen ja -velkojen luokittelu

	Lainat ja saamiset	Erä-päivään asti pidettävät	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat*	Myytävisissä olevat	Suojaavat johdannaiset	Yhteensä
Varat, milj. €						
Käteiset varat	4 781					4 781
Saamiset luottolaitoksilta	9 281					9 281
Johdannaissopimukset			5 845		380	6 225
Saamiset asiakkailta	17 972					17 972
Saamistodistukset		91	1 093	16 233		17 417
Oman pääoman ehtoiset instrumentit				757		757
Muut rahoitusvarat	2 572					2 572
Raholitusvarat	34 606	91	6 938	16 990	380	59 005
Muut kuin rahoitusinstrumentit						1 204
Yhteensä 30.6.2016	34 606	91	6 938	16 990	380	60 209

	Lainat ja saamiset	Erä-päivään asti pidettävät	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat*	Myytävisissä olevat	Suojaavat johdannaiset	Yhteensä
Varat, milj. €						
Käteiset varat	8 469					8 469
Saamiset luottolaitoksilta	9 678					9 678
Johdannaissopimukset			5 403		332	5 735
Saamiset asiakkailta	17 183					17 183
Saamistodistukset		94	852	13 714		14 661
Oman pääoman ehtoiset instrumentit				754		754
Muut rahoitusvarat	1 989					1 989
Raholitusvarat	37 320	94	6 255	14 468	332	58 470
Muut kuin rahoitusinstrumentit						1 185
Yhteensä 31.12.2015	37 320	94	6 255	14 468	332	59 655

* Taseen erä sijoitusomaisuus sisältää vahinkovakuutuksen käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat saamistodistukset ja oman pääoman ehtoiset instrumentit.

Velat, milj. €	Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat	Muut velat	Suojaavat johdannaiset	Yhteensä
Velat luottolaitoksille		6 853		6 853
Johdannaissopimukset	5 763		350	6 113
Velat asiakkaille		15 740		15 740
Vakuutusvelka		3 210		3 210
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat		19 212		19 212
Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla		1 617		1 617
Muut rahoitusvelat		3 157		3 157
Rahoitusvelat	5 763	49 789	350	55 902
Muut kuin rahoitusvelat				530
Yhteensä 30.6.2016	5 763	49 789	350	56 433

Velat, milj. €	Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat	Muut velat	Suojaavat johdannaiset	Yhteensä
Velat luottolaitoksille		5 209		5 209
Johdannaissopimukset	5 314		336	5 650
Velat asiakkaille		17 549		17 549
Vakuutusvelka		2 917		2 917
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat		19 475		19 475
Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla		1 737		1 737
Muut rahoitusvelat		2 878		2 878
Rahoitusvelat	5 314	49 766	336	55 416
Muut kuin rahoitusvelat				497
Yhteensä 31.12.2015	5 314	49 766	336	55 914

Yleiseen liikkeeseen laskettuihin velkakirjoihin sisältyvät joukkovelkakirjalainat on arvostettu kirjanpidossa jaksotettuun hankintamenuun. Näille velkakirjoille markkinoilta saatavilla olevan informaation ja vakiintuneiden arvostusmenetelmien avulla arvioitu käypä arvo kesäkuun lopussa oli 367 miljoonaa euroa (221) kirjanpitoarvoa suurempi. Huonommalla etuoikeudella olevat velat on arvostettu jaksotettuun hankintamenuun. Näiden käyvät arvot ovat jaksotettua hankintamenua suuremmat, mutta luotettavien käypien arvojen määrittämiseen liittyy epävarmuutta.

Lilte 9 Toistuvasti käypään arvoon arvostettujen rahoitusinstrumenttien ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti

Varojen käyvät arvot 30.6.2016, milj. €	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat				
Vieraan pääoman ehtoiset instrumentit	376	701	16	1 093
Johdannaissopimukset	15	6 042	169	6 225
Myytavissä olevat				
Oman pääoman ehtoiset instrumentit	413	57	287	757
Vieraan pääoman ehtoiset instrumentit	13 460	2 495	278	16 233
Yhteensä	14 263	9 294	751	24 308

Varojen käyvät arvot 31.12.2015, milj. €	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat				
Vieraan pääoman ehtoiset instrumentit	616	215	21	852
Johdannaissopimukset	2	5 557	177	5 735
Myytavissä olevat				
Oman pääoman ehtoiset instrumentit	418	53	283	754
Vieraan pääoman ehtoiset instrumentit	10 385	3 043	286	13 714
Yhteensä	11 421	8 868	767	21 056

Velkojen käyvät arvot 30.6.2016, milj. €	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat				
Muut		0		0
Johdannaissopimukset	20	5 975	118	6 113
Yhteensä	20	5 975	118	6 113

Velkojen käyvät arvot 31.12.2015, milj. €	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat				
Muut		0		0
Johdannaissopimukset	35	5 480	135	5 650
Yhteensä	35	5 480	135	5 650

Taso 1: Noteeratut markkinahinnat

Hierarkiatasoon 1 ryhmitellyt erät koostuvat pörssiessä listatuista osakkeista, noteeratuista yritysten, valtioiden ja rahoituslaitosten velkapapereista sekä pörssijohdannaisista. Kyseisten instrumenttien käypä arvo määräytyy toimivilta markkinoilta saatavien noteerausten perusteella.

Taso 2: Arvostusmenetelmät havainnollitavissa olevia syöttötietoja käyttäen

Arvostusmenetelmät, jotka perustuvat luotettaviin laskentaparametreihin. Hierarkiatasoon 2 luokiteltujen instrumenttien käyvällä arvolla tarkoitetaan arvoa, joka on johdettavissa rahoitusvälineen osien tai vastaavien rahoitusvälineiden markkina-arvosta, tai arvoa, joka on laskettavissa rahoitusmarkkinoilla yleisesti hyväksytyillä arvostusmalleilla ja -menetelmillä, jos markkina-arvo on niiden avulla luotettavasti arvioitavissa. Tähän hierarkiatasoon on luokiteltu suurin osa OP Yrityspankki -konsernin OTC-johdannaisista sekä yritysten, valtioiden ja rahoituslaitosten noteeratut velkapaperit, joita ei ole luokiteltu tasolle 1.

Taso 3: Arvostusmenetelmät ei havainnoitavissa olevia syöttötietoja käyttäen

Arvostusmenetelmät, joiden laskentaparametreihin sisältyy epävarmuutta. Hierarkiatasoon 3 luokitellut instrumentit arvostetaan hinnoittelumalleilla, joiden laskentaparametreihin sisältyy epävarmuutta. Lisäksi tasolle 3 luokitellaan velkapapereita, joille noteerauksia on markkinoilla arvostuspäivänä vain vähän tai ei ollenkaan. Kyseiseen taseryhmään sisällytetään kompleksisemmat OTC-johdannaiset sekä sellaiset pitkän maturiteetin johdannaiset, joiden arvostuksessa käytettyä markkinadataa on jouduttu ekstrapoloimaan, tietyt private equity-sijoitukset, epälikvidit lainat, strukturoidut lainat ml. arvopaperistetut lainat ja strukturoidut velkakirjat sekä hedge-rahastot. Tason 3 käypä arvo perustuu kolmannelta osapuolelta saatavaan hintatietoon.

Siirrot käyvän arvon arvostuksen tasojen välillä

Siirrot eri hierarkiatasojen välillä katsotaan tapahtuneen siirron aiheuttaman tapahtuman tai olosuhteiden muutoksen toteutumispäivänä.

Arvostusmenetelmät, joiden laskentaparametreihin sisältyy epävarmuutta (Taso 3)

Erittely rahoitusvaroista ja rahoitusveloista

	Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavat	Johdannais-sopimukset	Myytävisissä olevat	Varat yhteensä
Rahoitusvarat, milj. €				
Avaava tase 1.1.2016	21	177	569	767
Tuloslaskelman nettotuotot	-5	-8	-8	-21
Laajan tuloslaskelman nettotuotot			-1	-1
Hankinnat			34	34
Myyntit			-17	-17
Siirrot tasoon 3			16	16
Siirrot tasosta 3			-27	-27
Päättävä tase 30.6.2016	16	169	566	751
	Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavat	Johdannais-sopimukset	Velat yhteensä	
Rahoitusvelat, milj. €				
Avaava tase 1.1.2016			135	135
Tuloslaskelman nettotuotot			-17	-17
Päättävä tase 30.6.2016			118	118

Erittely nettotuotoista tuloslaskelmaerittäin 30.6.2016

Milj. €	Korkokate	Sijoitus-toiminnan nettotuotot	Laaja tuloslaskelma/ Käyvän arvon rahaston muutos	Nettotuotot tilikauden lopussa hallussa olevista
Realisoituneet nettotuotot	-5			-5
Realisoitumattomat nettotuotot	9	-8	-1	1
Nettotuotot tilikaudelta	4	-8	-1	-5

Hierarkiatason 3 johdannaiset ovat asiakkaiden tarpeisiin strukturoituja johdannaisia, joiden markkinariski on katettu vastaavalla johdannaisoppimuksella. Tulosvaikutusta avoimesta markkinariskistä ei synny. Tason 3 johdannaiset liittyvät OP Yrityspankin liikkeeseen laskemiin strukturoituihin joukkovelkakirjalainoihin, joiden tuotto määräytyy kytketyn johdannaisen arvonkehityksen perusteella. Näiden kytkettyjen johdannaisien arvonmuutosta ei ole esitetty yllä olevassa taulukossa. Lisäksi tasolle 3 on luokiteltu pitkän maturiteetin johdannaisia, joiden arvostuksessa käytettyä markkinadataa on jouduttu ekstrapoloimaan.

Arvostustekijöiden muutokset

Arvostusmenetelmissä ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia vuoden 2016 aikana.

Liite 10 Johdannaissovimukset

	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksu-aika			Yhteensä	Käyvät arvot*	
	Alle 1 v	1–5v	>5v		Varat	Velat
30.6.2016, milj. €						
Korkojohdannaiset, josta	38 204	87 382	65 469	191 055	5 723	5 725
Keskusvastapuoliselvitetävät	6 290	31 664	27 314	65 269	1 548	1 823
Valuuttajohdannaiset	24 472	11 421	4 198	40 091	1 363	1 512
Osake- ja indeksi-sidonnaiset johdannaiset	78	6		85	6	
Luottojohdannaiset	19	141	87	247	7	11
Muut johdannaiset	406	572	7	985	68	41
Johdannaiset yhteensä	63 179	99 522	69 761	232 463	7 167	7 289

	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksu-aika			Yhteensä	Käyvät arvot*	
	Alle 1 v	1–5v	>5v		Varat	Velat
31.12.2015, milj. €						
Korkojohdannaiset, josta	42 705	94 574	65 165	202 445	4 421	4 333
Keskusvastapuoliselvitetävät	7 712	26 807	24 664	59 183	890	863
Valuuttajohdannaiset	31 199	9 769	6 706	47 674	1 529	1 480
Osake- ja indeksi-sidonnaiset johdannaiset	282	6		288	15	
Luottojohdannaiset	15	126	82	223	10	13
Muut johdannaiset	208	733	14	955	83	62
Johdannaiset yhteensä	74 410	105 208	71 966	251 584	6 057	5 888

* Käyvät arvot sisältävät kertyneet korot, jotka esitetään muissa varoissa tai varauksissa ja muissa veloissa. Lisäksi keskusvastapuoliselvityksessä olevien johdannaisten käyvät arvot on netotettu taseessa.

Liite 11 Rahoitusvarat ja -velat, jotka on vähennetty toisistaan tai joita koskee toimeenpantavissa oleva yleinen nettoutusjärjestely

Rahoitusvarat

30.6.2016, milj. €	Rahoitus- varojen bruttomäärä	Rahoitusvelkojen bruttomäärä, joka on vähennetty rahoitusvaroista*	Rahoitusvarojen määrät, joita ei ole netotettu taseessa				Nettomäärä
			Taseessa esitettävä netto- määrä**	Johdan- naisyleis- sopimuk- set***	Saadut vakuudet		
Johdannaiset	7 758	-1 532	6 225	-3 624	-896	1 705	

31.12.2015, milj. €	Rahoitus- varojen bruttomäärä	Rahoitusvelkojen bruttomäärä, joka on vähennetty rahoitusvarosta*	Rahoitusvarojen määrät, joita ei ole netotettu taseessa				Nettomäärä
			Taseessa esitettävä netto- määrä**	Johdan- naisyleis- sopimuk- set***	Saadut vakuudet		
Johdannaiset	6 606	-870	5 735	-3 446	-1 030	1 259	

Rahoitusvelat

30.6.2016, milj. €	Rahoitus- velkojen bruttomäärä	Rahoitusvarojen bruttomäärä, joka on vähennetty rahoitusveloista*	Rahoitusvelkojen määrät, joita ei ole netotettu taseessa				Nettomäärä
			Taseessa esitettävä netto- määrä**	Johdan- naisyleis- sopimuk- set***	Annetut vakuudet		
Johdannaiset	7 923	-1 810	6 113	-3 624	-1 285	1 204	

31.12.2015, milj. €	Rahoitus- velkojen bruttomäärä	Rahoitusvarojen bruttomäärä, joka on vähennetty rahoitusveloista*	Rahoitusvelkojen määrät, joita ei ole netotettu taseessa				Nettomäärä
			Taseessa esitettävä netto- määrä**	Johdan- naisyleis- sopimuk- set***	Annetut vakuudet		
Johdannaiset	6 490	-840	5 650	-3 446	-1 061	1 143	

* Ml. käteisvaroihin sisältyvä päivittäin selvitettyjen johdannaisten nettomäärä yhteensä -271 (22) miljoonaa euroa.

** Käyvät arvot ilman kertyneitä korkoja.

*** Käytännönä on solmia johdannaisyleissopimukset kaikkien johdannaistapuolien kanssa.

OTC-johdannaisten keskusvastapuoliselvitys

Helmikuussa 2013 siirryttiin EMIR-asetuksen (Regulation (EU) No 648/2012) mukaiseen keskusvastapuoliselvitykseen. Finanssivastapuolten kanssa solmitut standardiehtoiset OTC-johdannaiskaupat selvitetään London Clearing House:n kanssa. Toimintamallissa johdannaisten vastapuoleksi muuttuu päivittäisen selvitysprosessin päätteeksi keskusvastapuoli, jonka kanssa netotetaan johdannaisten päiväkohtaiset maksut. Lisäksi päivittäin joko maksetaan tai saadaan vakuus, joka vastaa avointen sopimusten käyppien arvojen muutosta (variation margin). Keskusvastapuoliselvityksessä olevat korkojohdannaiset esitetään nettona taseessa.

Muut kahdenvälisesti selvittävät OTC-johdannaiset

Konsernin ja muiden asiakkaiden väliin johdannaiskauppoihin sekä sellaisiin johdannaiskauppoihin, joita asetuksen mukainen keskusvastapuoliselvitys ei koske, sovelletaan joko ISDA:n, konsernin omaa tai Finanssialan Keskusliiton johdannaisyleissopimusta. Näiden sopimusten perusteella johdannaisten maksuja voidaan netottaa transaktiokohtaisesti maksupäivittäin ja vastapuolen maksukyvyttömyys- ja konkurssitilanteissa. Sopimusehdoissa voidaan lisäksi vastapuolikohtaisesti sopia vakuuksista. Nämä johdannaiset esitetään taseessa bruttoperusteisesti.

Liite 12 Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta sekä ongelmasaamiset

30.6.2016, milj. €	Ei arvon- alennettu (brutto)	Arvon- alennettu (brutto)	Yhteensä	Saamis- kohtaiset arvonalen- tumis-	Saamisryh- mäkohtaiset arvon- alentumis-	Tasearvo
Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta						
Saamiset luottolaitoksilta	9 282		9 282		2	9 281
Saamiset asiakkailta, josta	16 796	209	17 005	192	21	16 792
pankkitakaussaamiset	0	2	2	2	0	0
Rahoitusleasing	1 181		1 181			1 181
Yhteensä	27 259	209	27 468	192	23	27 253
Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta sektoreittain						
Yritykset	14 991	209	15 199	192	11	14 996
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	10 246		10 246		2	10 244
Kotitaloudet	1 472		1 472		10	1 462
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	210		210	0	0	210
Julkisyhteisöt	340		340		0	340
Yhteensä	27 259	209	27 468	192	23	27 253
Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta sektoreittain						
Yritykset	14 385	252	14 637	224	11	14 402
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	10 567		10 567		2	10 565
Kotitaloudet	1 351		1 351		7	1 344
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	207	0	207	0	0	207
Julkisyhteisöt	344		344		0	344
Yhteensä	26 854	252	27 106	224	20	26 862

Ongelmasaamiset 30.6.2016, milj. €	Terveet ("performing") saamiset luottolai- toksilta ja asiakkailta (brutto)	Järjestä- mättömät ("non-per- forming") saamiset luottolai- toksilta ja asiakkailta (brutto)	Saamiset luottolai- toksilta ja asiakkailta yhteensä (brutto)	Saamis- kohtaiset arvonalen- tumiset	Saamiset luottolai- toksilta ja asiakkailta (netto)
Yli 90 pv erääntyneet saamiset		92	92	79	13
Todennäköisesti maksamatta jäävät		212	212	111	102
Lainanhoitajoukot	38	10	48	3	45
Yhteensä	38	314	352	192	160

Ongelmasaamiset 31.12.2015, milj. €	Terveet ("performing") saamiset luottolai- toksilta ja asiakkailta (brutto)	Järjestä- mättömät ("non-per- forming") saamiset luottolai- toksilta ja asiakkailta (brutto)	Saamiset luottolai- toksilta ja asiakkailta yhteensä (brutto)	Saamis- kohtaiset arvonalen- tumiset	Saamiset luottolai- toksilta ja asiakkailta (netto)
Yli 90 pv erääntyneet saamiset		111	111	93	17
Todennäköisesti maksamatta jäävät		242	242	128	113
Lainanhoitajoukot	47	9	56	3	54
Yhteensä	47	362	409	224	184

Tunnusluku, %	30.6.2016	31.12.2015
Saamiskohtaiset arvonalentumiset, % ongelmasaamisista	54,5 %	54,9 %

Yli 90 pv erääntyneenä saamisena raportoidaan jäljellä oleva pääoma sellaisesta saamisesta, jonka korko tai pääoma on ollut erääntyneenä ja maksamatta yli kolme kuukautta. Todennäköisesti maksamatta jäävinä sopimuksina raportoidaan heikoimpien luottoluokkien (henkilöasiakkailta F ja muilla 11–12) omaavat sopimukset. Lainanhoitajoukoina raportoidaan saamiset, joiden ehtoja on neuvoteltu uudelleen asiakkaan heikentyneestä maksukyvyistä johtuen. Uudelleen neuvoteltujen saamisten lainaehdot on helpotettu asiakkaan taloudellisista vaikeuksista johtuen esimerkiksi myöntämällä lyhennysvapaa, jonka kesto on 6–12 kk.

Liite 13 Vakuutustoiminnan velat

Milj. €	30.6.2016	31.12.2015
Korvausvastuu		
Eläemuotoinen korvausvastuu	1 418	1 386
Muu korvausvastuu	956	970
Korkotäydennys*	52	0
Yhteensä	2 426	2 357
Vakuutusmaksuvastuu	783	560
Yhteensä	3 210	2 917

* Vakuutusvelan suojien arvo.

Liite 14 Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat

Milj. €	30.6.2016	31.12.2015
Joukkovelkakirjalainat	12 547	12 937
Sijoitus- ja yritystodistukset sekä ECP:t	6 665	6 538
Yhteensä	19 212	19 475

	Myytävissä olevat rahoitusvarat		Rahavirran suojaus	Yhteensä
	Saamis- todistukset	Oman pääoman ehtolset Instrumentit		
Milj. €				
Avaava tase 1.1.2016	32	77	11	120
Käyvän arvon muutokset	52	-9	3	46
Tuloslaskelmaan siirretyt myyntivoitot	-6	-13		-20
Tuloslaskelmaan siirretyt arvonalennukset		11		11
Siirrot korkokatteeseen			-5	-5
Laskennalliset verot	-9	2	0	-7
Päättävä tase 30.6.2016	69	68	10	147

	Myytävissä olevat rahoitusvarat		Rahavirran suojaus	Yhteensä
	Saamis- todistukset	Oman pääoman ehtolset Instrumentit		
Milj. €				
Avaava tase 1.1.2015	102	112	17	231
Käyvän arvon muutokset	-29	32	0	3
Tuloslaskelmaan siirretyt myyntivoitot	-10	-45		-55
Tuloslaskelmaan siirretyt arvonalennukset		4		4
Siirrot korkokatteeseen			-6	-6
Laskennalliset verot	8	2	1	11
Päättävä tase 30.6.2015	71	104	12	188

Käyvän arvon rahasto ennen veroja oli 183 miljoonaa euroa (150) ja siihen liittyvä laskennallinen verovelka oli 36 miljoonaa euroa (30). Katsauskauden lopussa käyvän arvon rahastossa oli oman pääoman ehtoisten instrumenttien positiivisia arvonmuutoksia yhteensä 104 miljoonaa euroa (107) ja negatiivisia arvonmuutoksia yhteensä 19 miljoonaa euroa (12).

Negatiivinen käyvän arvon rahasto purkautuu omaisuuden arvonnousujen, myyntitappioiden ja tulosvaikuteisten arvonalentumiskirjausten kautta.

Liite 16 Annetut vakuudet

Milj. €	30.6.2016	31.12.2015
Omien velkojen ja sitoumusten puolesta annetut		
Kiinnitykset	1	1
Pantit	1	3
Muut	1 595	528
Muut annetut vakuudet		
Pantit*	3 400	3 969
Annetut vakuudet yhteensä	4 997	4 501
Vakuudelliset muut velat	466	507
Vakuudelliset velat yhteensä	466	507

* josta 2 000 miljoonaa euroa päivän sisäisen limiitin vakuuksia.

Liite 17 Taseen ulkopuoliset sitoumukset

Milj. €	30.6.2016	31.12.2015
Takaukset	691	765
Takuuvastuut	1 327	1 402
Luottolupaukset	5 292	5 745
Lyhytaikaisiin kauppataapautumiin liittyvät sitoumukset	271	173
Muut*	660	394
Yhteensä	8 242	8 480

* Josta vahinkovakuutustoiminnan sitoumukset pääomarahastoihin 139 miljoonaa euroa (121).

Lilite 18 Luottolaitosvakavaraisuus

Luottolaitosvakavaraisuus on esitetty EU:n vakavaraisuusasetuksen (EU 575/2013) (CRR) mukaisesti.

	30.6.2016	31.12.2015
Omat varat, milj. €		
OP Yrityspankki -konsernin oma pääoma	3 776	3 741
Poistetaan vakuutusyhtiöiden vaikutus omasta pääomasta	-369	-365
Käyvän arvon rahasto, rahavirran suojaus	-10	-11
Ydinpääoma (CET1) ennen vähennyksiä	3 398	3 364
Aineettomat hyödykkeet	-76	-73
Eläkevastuun ylikate ja arvostusoikaisu	-24	-20
Ennakoitu voitonjako	-56	-155
Arvonalentumiset - odotetut tappiot alijäämä	-120	-115
Ydinpääoma (CET1)	3 122	3 001
Pääomalainat, joihin sovelletaan siirtymäsäännöstä	140	192
Ensisijainen lisäpääoma (AT1)	140	192
Ensisijainen pääoma (T1)	3 262	3 193
Debentuurilainat	1 207	1 207
Toissijainen pääoma (T2)	1 207	1 207
Omat varat yhteensä	4 469	4 400

Pääomalinainoihin on sovellettu vanhoja pääomainstrumentteja koskevia siirtymäsäännöksiä. Kesäkuussa lunastettiin takaisin JPY10 miljardin pääomalaina, josta omiin varoihin oli vertailukaudella luettu 52 miljoonaa euroa.

	30.6.2016	31.12.2015
Kokonaisriski, milj. €		
Luotto- ja vastapuoliriski	18 945	18 155
Standardimenetelmä (SA)	1 871	1 778
Valtio- ja keskuspankkivastuut	31	23
Luottolaitosvastuut	35	53
Yritysvastuut	1 730	1 575
Vähittäisvastuut	11	75
Muut **	65	51
Sisäisten luottoluokitusten menetelmä (IRB)	17 074	16 377
Luottolaitosvastuut	1 169	1 147
Yritysvastuut	11 346	10 725
Vähittäisvastuut	759	710
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset *	3 726	3 730
Muut	74	65
Markkina- ja selvitysrisi, standardimenetelmä	1 593	1 450
Operatiivinen riski, standardimenetelmä	1 163	1 297
Muut riskit***	312	390
Yhteensä	22 014	21 292

* Oman pääoman ehtoisten sijoitusten riskipaino sisältää 3,7 miljardia euroa OP Ryhmän sisäisistä vakuutusyhtiösijoituksista.

** Muiden vastuiden riskipainosta 47 miljoonaa euroa on laskennallisia verosaamia, jotka käsitellään 250 prosentin riskipainolla ydinpääomista vähentämisen sijaan.

*** Vastuun arvonokaisu (CVA)

Suhdeluvut, %	30.6.2016	31.12.2015
Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde	14,2	14,1
Tier 1 -vakavaraisuussuhde	14,8	15,0
Vakavaraisuussuhde	20,3	20,7

Suhdeluvut ilman siirtymäsäännöksiä, %	30.6.2016	31.12.2015
Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde	14,2	14,1
Tier 1 -vakavaraisuussuhde	14,2	14,1
Vakavaraisuussuhde	19,7	19,8

Pääomavaatimus, milj. €	30.6.2016	31.12.2015
Omat varat	4 469	4 400
Pääomavaatimus	2 318	2 238
Puskuri pääomavaatimukseen	2 151	2 162

Pääomavaatimus muodostuu minimivaateesta 8 prosenttia, kiinteästä lisäpääomavaatimuksesta 2,5 prosenttia ja ulkomaisten vastuiden maakohtaisista muuttuvista lisäpääomavaatimuksista.

Liite 19 Vastuut rating-luokittain

Yritysvastuut luottoluokittain (FIRB)

30.6.2016

Luottoluokka	Vastuu- arvo, (EAD) milj. €	CF, keski- määrin, %	PD, keski- määrin*, %	LGD, keski- määrin, %	Riskipaino- tetut erät, milj. €	Riskipaino, keskimäärin, %	Odotetut tappiot, milj. €
1,0-2,0	973	93,4	0,0	44,7	145	14,9	0
2,5-5,5	13 406	75,6	0,2	44,4	5 305	39,6	11
6,0-7,0	2 893	71,9	1,3	44,3	2 818	97,4	17
7,5-8,5	1 860	69,0	4,4	44,6	2 642	142,0	36
9,0-10,0	194	54,7	17,4	44,8	436	225,0	15
11,0-12,0	311	57,1	100,0	46,3			144
Yhteensä	19 637	74,8	0,9	44,4	11 346	57,8	223

31.12.2015

Luottoluokka	Vastuu- arvo, (EAD) milj. €	CF, keski- määrin, %	PD, keski- määrin*, %	LGD, keski- määrin, %	Riskipaino- tetut erät, milj. €	Riskipaino, keskimäärin, %	Odotetut tappiot, milj. €
1,0-2,0	1 119	92,1	0,0	44,7	167	14,9	0
2,5-5,5	12 410	70,9	0,2	44,5	5 031	40,5	11
6,0-7,0	2 824	72,4	1,3	44,4	2 759	97,7	16
7,5-8,5	1 658	70,7	4,4	44,6	2 371	143,0	32
9,0-10,0	181	54,7	17,6	44,1	397	219,3	14
11,0-12,0	369	60,7	100,0	46,1			170
Yhteensä	18 561	71,5	0,9	44,5	10 725	57,8	243

* Keskimääräisessä PD:ssä ja riskipainossa ei ole huomioitu maksukyvyttömiä eli luottoluokkia 11,0 ja 12,0.

Liite 20 Vakuutusyhtiöiden vakavaraisuus

Milj. €	30.6.2016	31.12.2015
Hyväksyttävä oma varallisuus	1 076	1 105
Vakavaraisuuspääomavaatimus (SCR)		
Markkinariski	456	467
Vakuutusriski	291	286
Vastapuoliriski	27	27
Operatiivinen riski	43	44
Hajautushyödyt ja vaimennusvaikutus	-138	-126
Yhteensä	679	698
Puskuri SCR:ään	397	407
SCR-suhde, %	158	158

Solvenssi II luvuissa on huomioitu siirtymäsäännökset.

Liite 21 Lähipiiritapahtumat

OP Yrityspankki -konsernin lähipiiriin muodostavat emoyhtiö OP Osuuskunta, konserniin yhdistellyt tytäryhtiöt, osakkuusyhtiöt, hallintohenkilöt ja muut lähipiiriin kuuluvat yhteisöt. OP Yrityspankki -konsernin hallintohenkilöihin luetaan OP Yrityspankki Oyj:n toimitusjohtaja, hallituksen jäsenet ja näiden läheiset perheenjäsenet. Lähipiiriin luetaan myös yhtiöt, joissa hallintohenkilöllä tai hallintohenkilön läheisellä perheenjäsenellä on huomattava vaikutusvalta. Muihin lähipiiriin kuuluviin yhteisöihin luetaan OP-Eläkekassa, OP-Eläkesäätiö ja sisaryritykset OP Osuuskunta -konsernissa.

Lähipiirille myönnettyissä lainoissa noudatetaan normaaleja luottoehtoja. Lainat on sidottu yleisesti käytössä oleviin viitekorkoihin.

Lähipiiriliiketoimissa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia 31.12.2015 jälkeen.

Taloudellinen Informaatio 2016

Arvopaperin liikkeeseenlaskijan säännöllisen tiedonantovelvoitteen perusteella OP Yrityspankki Oyj julkaisee seuraavan taloudellisen informaation:

Vuoden 2016 osavuositarkastusten julkaisupäivät:

Osavuositarkastus 1.1.–30.9.2016 2.11.2016

Helsingissä 3.8.2016

OP Yrityspankki Oyj

Hallitus

Lisätiedot:

Toimitusjohtaja Jouko Pölonen, puh. 010 253 2691

Viestintäjohtaja Carina Geber-Teir, puh. 010 252 8394

www.op.fi, www.pohjola.fi